د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

شلورم ټولګی

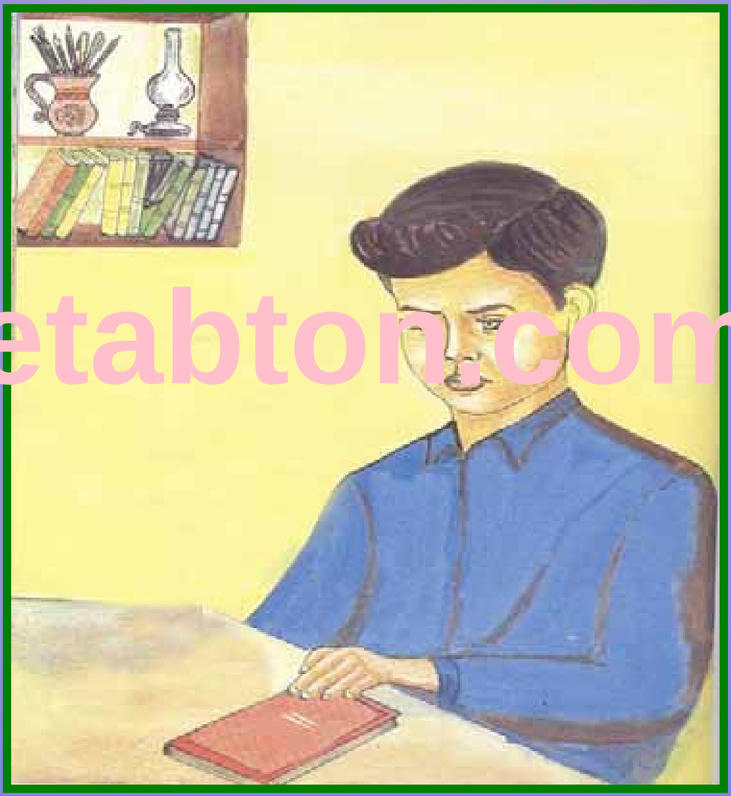

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسي كتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار كې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلن کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

څلورم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر ګلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

- د ولسي او مشرانو جرګو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱.ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲.الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
۳. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارګر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۴.دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د پیارتمنټ آمر.
۶. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست دیپارتمنټ غړی.

انځورګران: نفیسه پوپلزۍ او محمد غالب الله یار.

د محتویاتو، دینی، فرهنګي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننګ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکزمعین. دکمېټې رئیس
_ محمد صدیق پتمن د پوهنې وزارت تدریسي مرستیال. غړی.
_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف رئیس. غړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې هر بچي يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي پامېريان، نورستانيان
براهوي دي، قزلباش دي هم ايماق، هم پشه يان
دا هيواد به تل ځلېږي لکه لمر پر شنه آسمان
په سينه کې د آسيا به لکه زړه وي جاويدان
نوم د حق مودی رهبر وايو الله اکبر وايو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

ګرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده‌کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې برياوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې يې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې يې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب لړلیک

عنوانونه	مخ
څلورم ټولګي ته ښه راغلاست	۱
نعت	۳
د علم زده کړه	۵
انسان	۷
بې پروایي	۹
ملالۍ	۱۱
کیسه	۱۴
د لمر ارزښت	۱۶
اوښ خبرې کوي	۱۸
بحري حیوانات	۲۰
میرویس نیکه	۲۲
د کور پاک ساتل	۲۴
د ځنګلونو ګټې	۲۶

عنوانونه	مخ
د ډېرو سکاره	۲۸
د تمباکو زیانونه	۳۰
نوکانو ته پاملرنه	۳۲
حضرت عمر فاروق(رض)	۳۴
ګلان	۳۶
د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۳۸
راډیو	۴۰
د ژرندو ډولونه	۴۲
کاغذ او ګټې يې	۴۴
د لويانو خبرې	۴۶
سپينه ادې	۴۸
جرګه	۵۰
کيسۍ	۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوانونه	مخ
د پلونو ارزښت	۵٦
د بخار ماشين	۵۸
احمد شاه بابا	٦۰
خوارېه شيان	٦۲
زموږ ورځني خوارېه	٦۴
رښتيا ويل	٦٦
سخاوت	٦۸
د مور خدمت	۷۰
نوم	۷۲
د چاپ صنعت	۷۴
د مفرد او جمع نوم	۷۷
همت	۵۴
نيکي کول	۷۹
متلونه	۸۱
د نوم ډولونه (خاص نوم)	۸۳

عنوانونه	مخ
وزر ماتی مرغه	۸۵
د زغم ښيګڼې	۸۷
د ناروغۍ ليک	۸۹
د اړتيا ليک	۹۱
څه چې وايې هغه به اورې	۹۳
افغانستان	۹۵
عام نوم	۹۷
کليوالي ژوند	۹۹
بشري ټولنه	۱۰۱
ضمير	۱۰۳
صفت	۱۰۵
مبتدا او خبر	۱۰۷
بی زحمته راحت نشته	۱۰۹
عدد	۱۱۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی لوست

ځلورم ټولګي ته ښه را غلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ویې لیکي دکتابونو د ساتلو وړتیا پیدا او په دې و پوهیږي چې دلوستلواو لیکلوڅخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحیم ویل زموږد بریالیتوب سبب ګرځي.

پوښتنې:

- کله چې په ټولګي کې غواړو په لوست پیل وکړو و څه باید ووایو؟
- که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه باید وکړئ؟

د ټولګي دپیل لومړی ورځ وه. زده کوونکي په وار هر یو ټولګي ته ننوتل او دسلام په اچولوسره په خپلوځایونو کېناستل. د روغبړ څخه وروسته ښوونکي داسې وویل: ګرانو زده کوونکو ! ځلورم ټولګي ته ښه راغلاست،خوشحاله یم چې سږکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زیار او کوښښ وکړئ ترڅو بریالي شئ. بیا یې له دوی څخه هیله وکړه چې تختې ته وګوري. ټولو تختې ته وکتل. ښوونکي پوښتنه وکړه چې د تختې په مخ څه لیکل شوي دي؟

زلمي لاس پورته کړ او ویې ویل: (بسم الله الرحمن الرحيم) لیکل شوی دی ښوونکې وویل چې ډېر ښه، او خپلو خبرو ته یې داسې دوام ورکړ. خوږو زده کوونکو! تاسې پوهیږئ چې موږ دخپلوکارونو لکه د درسونو لوستل ، لیکل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورکارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پیل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پیل کولو لومړۍ ورځ ده ، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پیل کوو. هیله ده چې لوی او بخښونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړې په ښه توګه ترسره کړو. وروسته یې دپښتو ځلورم ټولګي کتابونه چې نوي چاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو دوی ته وو يشل او ويې ويل: يوه خبره مو هېره نشي هغه داچې خپل کتابونه ښه وساتئ چې څيرې او ژر زاړه نه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې لومړی دبسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړي او هغوی دې وهڅوي چې دلوست لوستل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورښه کارونه دبسم الله الرحمن الرحيم په ويلو باندې پيل کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې له يوبل سره دبسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله خبرې و کړي او بيا دې هر زده کوونکی دټولګي مخې ته را شي او د بسم الله الرحمن الرحيم دګټو په هکله دې لنډې خبرې و کړي.

۳. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلوکتابچوکې په لنډو جملوسره وکاروي.
زيار(کوښښ)، پيل (شروع)

۴. په لاندې جملو کې تش ځايونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولګي دپيل............وه.
زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ....
- ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه............دي ؟
- ټولوپه يو غږ ځواب ورکړ، چې .... ليکل شوي دي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول ؟
- نوي کلمې يې په جملوکې و کارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه دبسم الله الرحمن الرحيم په ويلو سره ډېرثواب لري او بريالتوب مو په برخه کيږي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست مطلب په ځوکرښو کې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

نعت

موخه: د پیغمبر ستاینه او د دغه نظم سم لوستل او د نویو کلمو په معنا پوهېدل دي.

پوښتنې:

- د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهېږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کېږي؟

که صورت د محمد نه وای پیدا　　پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا
کل جهان د محمد په نوم پیدا شو　　محمد دی د تمام جهان پیشوا
نبوت پر محمد باندې تمام شو　　نه شته پس له محمده انبیا
که صورت یې آخرین دی پیدا شوی　　په معنا کې اولین دی تر هر چا
محمد د گمراهانو رهنما دی　　محمد دی د ړندو د لاس عصا
که رڼا ده پیروي د محمد ده　　گنه نه شته په جهان بله رڼا
محمد د بېچاره و چاره گر دی　　محمد دی هر دردمن لره دوا

خدای یې مه گڼه بېشکه چې بنده دی
نور یې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دنعت مطلب په نثر واړوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار دمتن لوستل شوې برخه، دکتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووايي.

۳. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پیشوا________	چت
نبوت______	پیغمبران
انبیا ______	پیغمبري
عرش _____	څوکۍ
کرسي _____	لارښود
فاسق _____	بدکار
پارسا _____	پرهیزګار

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- د نعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د نعت مطلب نوروته ویلی شي؟
- د نویو لغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

دعلم زده کړه

موخه: دمتن لوستل، لیکل، دعلم او پوهې د زده کړې په ارز ښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- مورولي د علم زده کړه کوو؟
- تاسو دهغو خلکوچې علم او پوهنه يې زده کړې وي او دبې علمه خلکوترمنځ کوم توپير کولی شئ؟
- تاسي ابوريحان پيژنئ؟ هغه څوک و؟

يوسپين ږيری سړی د مرګ په حال په بستره کې پروت و. يوه ورځ د ده يو هوښيار او عالم ملګری دده پوښتنې ته ورغی. ناروغ سړي خپل ملګري ته وويل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتی وو؟ هغه ملګر ي ورته وويل: ته خو اوس سخت ناروغ يې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شی نه وي.

ده ورته وويل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تا نه دي اوريدلي چې محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي ((دعلم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.))

دا سپين ږيری ابوريحان البيروني و. چې ډېر علمي آثارله ده څخه را پاتې او نومونه يې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، رياضيات، تاريخ، جغرافيه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

درمل پېژندل دملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنړۍ په زياتو برخو کې ورځخه خلک ګټه اخلي. دانوميالی پوه دژوند ترپای پورې دپوهې په زده کړه بوخت و.

بنو ونکي ته لاربنوونه:

- بنوونکی دې دلوست عنوان په تخته وليکي .
- بنوونکی دې متن ولولي، د علم د زده کړې په ارزښت او ګټودې خبرې وکړې.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي. بيا دې دهر ګروپ ځخه يو تن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

٢. د لاندې جملو تش ځايونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې وليکي.

پوه ،جوړ، ده، ناپوه ، درمل، ابوريحان البيرونی ناروغ، پوښتنه، را پاتې

دابه بهتره وي چې................ مرشم.
له خپل ملګري ځخه يې ....وکړه.
ددې موضوع .... به تاته څه ضروري شی نه وي .
دعلم زده کړه پرمسلمان له زانګوځخه ترګوره فرض........ .
داسپين ږيری................. دی.
چې ډېر علمي آثارله ده ځخه .... دي.

٣. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!
جوړ ، روغ، علم، پوهه

۴. پوښتنې:
- ابوريحان البيروني له خپل ملګري ځخه دڅه شي پوښتنه وکړه اوهغه څه ورته وويل ؟
- محمد (صلی الله عليه وسلم) دعلم د زده کړې په هکله څه فرمايلي دي ؟
- د ابوريحان البيروني ځخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نومونه يې واخلئ ؟

ارزونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟
- دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي؟
- زده کوونکي دعلم د زده کړې په ارزښت ويوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملوکې وکاروي .
علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم لوست

انسان

موخه: د متن سم لوستل، ليکل د انسان دارزښت اواهميت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- آيا ويلی شئ چې د انسان او حيوان ترمنځ څه توپير دی؟
- انسان د څه شي په واسطه لوستل او ليکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د يو عقل لرونکي موجود په توګه پيدا کړی دی.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او ليکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، ځکه نو موږ وايو چې انسان يو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر نېک ښايسته صورت او جوړښت سره پيدا کړی دی.
عقل او فکر انسان ته پر نورو ښکاريو او ژويو فضيلت ور په برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو ښکاريو په څېر خواړه وخوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حيوان ترمنځ توپيرونه موجود دي.
- آيا انسان کولی شي چې د هوسۍ، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟
- آيا انسان کولی شي چې د کب په شان تر اوبو لاندې ژوند وکړي؟
- آيا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وې کړای شول چې موټر، الوتکه اوداسې نور شيان جوړ کړي چې تر هوسۍ، آس او پړانګ ګړندي وي.
انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شيان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د ښیګڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته ولیکي او معنا دې کړي.

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي.

۲. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله یو د بل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د انسان او حیوان د توپیر په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

۳. زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسان او حیوان د توپیر په هکله څو جملې ولیکي.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

څارویو: حیواناتو

ذکاوت: هوښیارتیا

فضیلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- د انسان او حیوان د توپیر په هکله جملې لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسان د پوهې په باره کې څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

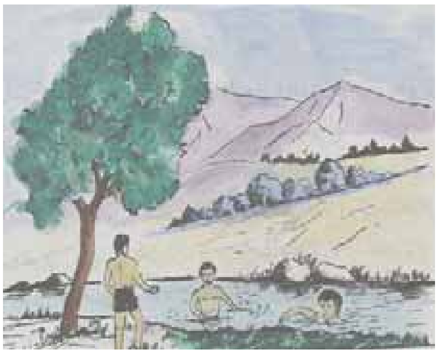

پنځم لوست

بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليكل ، دبې پروايي په هكله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په ښيگڼو باندې پوه شي.

پوښتنې:

- ستاسو په فكردلامبو وهلوله پاره بايد له څه ډول او بو څخه كار واخلو؟
- كه چېرې سړى په چټلو او بوكې ولامبي څه به پېښ شي ؟

اجمل يو بې پرواهلک و. هروخت به يې د ناپاكو او بو په ځايو نو لكه ډنډ او ويالوكې لامبووهله . يوه ورځ چې دى له ښوونځي څخه رخصت شواو په كوركې يې ډوډۍ و خوړه بياد لوبو له پاره دباندې ووت . داجمل كورته نږدې يوه لويه وياله روانه وه .دغه وياله چې دكليو او كورو نو په منځ كې تېره شوې وه دكلي اوسېدونكو به دمېوو پو تكي او خځلې ورا چولې. له دې كبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاكه وې. دكلي هلكانو به پكې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاكو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وكړي خپل كالي يې واېستل اوپه لامبو وهلويې پيل وكړ. څو شېبې وروسته بيا انځرگل او بادام گل چې داجمل ټولگيوال وو په لاره تېرېدل گوري چې اجمل په وياله كې لامبي، په دې وخت كې بادام گل خپل ملگري انځر گل ته وويل: اجمل ته وگوره چې په چټلو اوناولواوبوكې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوكې لامبووهل روغتياته ډېر زيان رسوي او دخطرسره يې مخامخ كوي.

هغوى دواړه ډېر خواشيني اوخپه شول . خو ځانونه يې اجمل ته ونه ښودل. كله چې اجمل دلامبو وهلو څخه خلاص شو اوكورته ولاړ نودشپې وربانديې سخته تبه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له كبله په ويښه تېره كړه. مور او پلار او دكورنۍ نور غړي يې ډېرخپه وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار و ختې يې روغتون ته بوتلو او د درملنې لاندې يې ونيو. د زيات کړاوله ګاللو څخه ځو ورځې وروسته روغ شو ټولګيوال يې چې دهغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو له پاره کورته ورغلل. هغه ډېر ژړ ډنګرشوی و. ورېښمين او نور ټولګيوالو يې وروسته له روغبړ څخه هغه ته وويل: وروره! دا ناروغي ستا دبې پروايۍ اونا پوهۍ پايله ده. موږ اوتاسو ته ښوونکي ويلي و چې هېڅکله په ناولو اوبوکې مه لامبئ چې د ناروغۍ لامل ګرځي. اجمل چې داخبرې واورېدې له ځان سره يې ژمنه وکړه چې بيابه هېڅکله په چټلو او نا پاکو اوبوکې نه لامبم.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هکله معلومات وړاندې کړئ.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. متن دې په ګروپونوکې په لوړآواز ولولي.
۲. د متن مطلب دې دکيسې په توګه د هرګروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالوته ووايي.
۳. دلاندې کلمو متضاد شکل پيداکړئ او دکلمو ترڅنګ يې په خپلو کتابچو کې وليکئ .

ناپاکو: پاکو نږدې: ___________ روغتيا : __________

دباندې:__________ زيان: ___________ خواشيني: _________

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی دمتن په مطلب پوه شول؟
- زده کوونکي دلوست مطلب دکيسې په توګه خپلوټولګيو الوته ويلی شي؟
- د ورکړل شويو کلمو ضد يې پيدا کړای شو؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې په جملوکې وکاروئ!

ناولواوبو- خځلي- روغتيا- وياله- ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ملالۍ

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، ولیکلی شي. ملالۍ و پېژني او په متن کې لنډۍ په نښنه کړي .

پوښتنې:
- ایاتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د څو تنو نومونه اخیستی شئ؟
- څه فکرکوئ چې ملالۍ څوک ده؟

یوه ورځ د تاریخ ښوونکي په ټولګي کې د څو ملي اتلانو په اړه خبرې کولې او د هغو نو مونه یې په تخته لیکل. په دې وخت کې اېمل لاس پورته کړ اوله ښوونکي څخه یې وغوښتل چې د ملالۍ په اړه معلومات و راندې کړي. ښوونکي و ویل: ګرانو زده کوونکو! ملالۍ زموږ دهېواد یوه ملي نامتواو زړه وره مېرمن وه. کله چې انګریزانو زموږ په هېواد یرغل وکړ او غوښتل یې چې ویې نیسي. زموږ مسلمان هېواد پاله افغانان د انګریزانو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډ شول او د مقابلې تیاری یې و نیو. انګریزان کله چې د میوند دښتې ته را ورسیدل نو په نویو وسلو باندې سمبال و خو زموږ د هېواد زړه ورو افغانانو د ډېرو ساده شیانو لکه یوم، تبرونو او داسې نور، په لاس دمیوند دښتې ته ورغلل. په دې وخت کې هوا ډېره توده وه او د اوبو چینې او کار یزونه دښمنانو نیولي وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ له پاره په ډېر زړه و رتوب جنګېدل. نژدې و چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالۍ بيرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازيې داسې وويل:

که په میوند کې شهید نه شوې

خدايږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

ددې غږ په اوريدو سره دافغانانو احساسات راوپاريدل او په دښمن یې خونړی يرغل وکړ. هغوی یې تارومار کړل او بری یې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې په تخته وليکي او معنادې کړي .
- دملالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولو لي.

٢. لاندې لغتونه چې معنا شوي دې تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو

يرغل – حمله

چمتو – تيار

ډګر – ميدان

٣. په خپلو کتابچو کې وليکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ويلې ده؟

که په میوند کې شهید نه شوې

خدايږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. پوښتنې:

- انګریزانو د څه له پاره زمونږ په هېواد یرغل وکړ؟
- مېرمن ملالۍ په کوم وخت کې بیرغ په لاس کې ونیو؟ او ولې یې ونیو ؟
- ملالۍ کومه لنډۍ په لوړ آواز ویلې وه . او ولې یې ویلې وه ؟

۵. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ملالۍ زمونږ دهېواد ملې او زړه وره ________ وه .

هغه وخت چې زمونږ په هېواد __________ یرغل وکړ.

غوښتل یې چې زمونږ خپلواک هېواد _________.

سره له دې چې دښمن په نویو _______ سمبال و .

افغانان دخپلې خاورې د _________ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.

په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په _____ کې دخپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور ___________ شوه .

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- د ملالۍ په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ویلی شي ؟
- نوي لغتونه په جملوکې کارولی شي ؟
- لوستل شوې لنډۍ یې په یاد زده کړه؟ مطلب یې په نثر اړولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې ؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکاروئ!

ملالۍ – افغانان – انګریزان – مېوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

کيسه

موخه: چې زده کوونکي کيسه ولولي، ويې ليکي، دکيسې په مطلب پوه او مترادفې کلمې په متن کې په ګوته کړي.

پوښتنې:
- د کدو او چارمغز (غوز) د توپير په هکله څوک خبرې کولی شي؟
- آيا ستاسو کومه کيسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو ټولګيوالو ته يې ووايئ؟

يوه ورځ يو سړي د غنمو پنډ په شا کړی و، چې د ډېر ستړی شو نو دچارمغز دونې لاندې يې دمه وکړه او پنډ يې په خپله خواکې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه يو پټی و په دې بڼ کې دکدو يو بوټی و چې ډېر غټ کدويې نيولی و. سړي چې په بوټي کې کدو اوپه ونه کې د چارمغز دانې وليدلې نو ويې ويل: عجيبه دا ده چې هغه وړوکي بوټي دومره غټ کدو او دې لويې ونې دومره کوچني چارمغز نيولي دي. پکار خوداوه چې چارمغز دکوچني بوټي اوکدودلويې و نې حاصل وای. له دې وروسته يې سرپه خپله امسا کېښود چې دمه وکړي. ناڅاپه په دې وخت کې يې په سر يوشی راولويد. ګوري چې دا دچارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شواو ځان سره يې وويل: الحمدالله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خو به يې را ايستلي وای!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- کیسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته ولیکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته ځیر شه چې کرښه ورلاندې اېستل شوې. له زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- دکیسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو ګرو پونوکې د کیسې په مطلب خبرې وکړي.بیا دې دهر ګروپ یوکس دکیسې مطلب په خپله ژبه ووایي.

۳. په متن کې مترادفې کلمې پیدا کړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچوکې ولیکئ .

۴. پوښتنې:

- یوه ورځ یو سړي چې دغنمو پنډیې په شا و دچارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- دچارمغز ترڅنګه یې دڅه شي پټی ولید؟
- سړي د چارمغز او دکدوپه هکله له ځان سره څه وویل؟

ارزونه:

- زده کوونکي کیسه سمه لوستلی شي ؟
- دکیسې په مطلب پوه شول؟
- نومورې کیسه په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- په لوستل شوي متن کې یې مترادفې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا بڼې یې ولیکلې؟

کورنۍ دنده:

لوستل شوې کیسه په یاد زده کړئ اوخپلو خویندو او ورونو ته یې ووایئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست
د لمر ارزښت

موخه: دلمر په ارزښت پوهېدل او د لمر څخه په ژوند کې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې دلمر څخه څه ګټې اخلو؟
- که چېرې دلمر رڼا او تودو خه ځمکې ته را ونه رسیږي، څه پېښېږي؟

لمر نه یوازې د رڼا او تودوخې سرچینه ده، بلکې د څارویو ، الوتو نکو، غلو، سبو ، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که دلمر رڼا او تو دوخه ځمکې ته را ونه رسیږي . نو انسانان، څاروي، الوتو نکي اونباتات مري . د مثال په توګه دلمرد رڼا او تودوخې دشتوالي په صورت کې غلې، مېوې ، سابه او نور بوټي زرغونیږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهیږوچې دانسانانو خوارړه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شیدو، هګیو، کوچو او داسې نورو څخه لاس ته راځي. که چېرې بوټې زرغون نه شي اوسمه و ده ونکړي دهغه څخه حاصل نشوا خیستلی.

سربېره پردې دلمر په تودوخه ځینې میکروبونه له منځه ځي . همدا راز نن ورځ زیات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم برېښنا ورڅخه په لاس راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دمتن عنوان په تخته وليکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دلمر دګټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې دتختې په مخ وليکي او معنادې کړي.
- ښوونکی دې د لوست څو کلمې په تخته وليکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د يوې کلمې مترادفه بڼه د کلمې تر څنګه وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې يو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اوارې کړي.

٢. زده کوونکي دې په خپلو کړ وپونوکي دلاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پيدا او بيا دې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچوکې وليکي.

سرچينه	زرغون	شين، برق ،
تودوخه	بريښنا	منبع، حرارت

٣. څو زده کوونکي دې دلمر د ګټو په هکله يوه يوه جمله ووايي او ښوونکی دې په تخته وليکي.

٤. دلاندې جملو د تشو ځايونو کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي.

لمر نه يو ازې دا چې د رڼا او ______ سرچينه ده ، بلکې د خاروېو، الو تونکو، غلو، سبو ، مېوو، او ______ په ژوندانه کې هم ډېره ګټه لري.

همدا را ز نن ورځ زيات شمېر پرمختللي ________ داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د____ له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم _____ ور څخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- زده کوونکو دلمرد ارزښت اوګټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- زده کوونکي دلوست متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دکلمو مترادف کلمې پېژني؟
- زده کوونکو د جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

لمر - تودوخه - بريښنا - روغتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

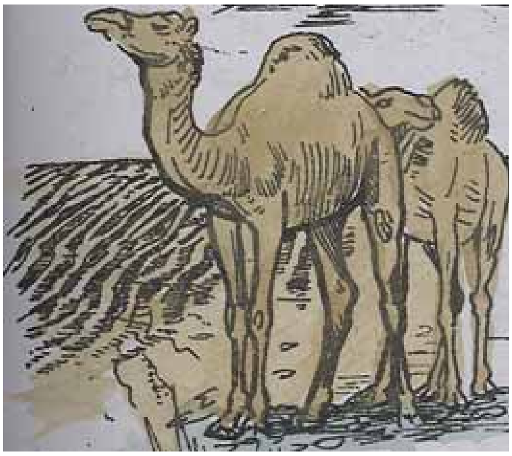

نهم لوست

اوښ خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوښ د کيسې په ادبي بڼه او د اوښ زور باندې د زده‌کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:
- اوښ مو ليدلی دی ويلی شئ چې اوښ څه ډول ځاروی دی؟
- د اوښ په اړوند مو کومه کيسه اورېدلې ده؟

ما چې وينئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وڅښم او يا خواړه وخورم. کله چې په بېديا او دښتو کې توند باد ولګيږي او له ځانه سره دوړې په هوا پورته کړي. بيا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندې ځان ټينګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوړو ترمنځ خپل تګ ته دوام ور کړم. ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! يوه راوتلې برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې يوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه ګټه اخلي او پياوړی کيږي. څرنګه چې لږ خولې کيږم نو له همدې امله لږتږی کېږم.

او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبيږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې اوګڼې بانه لرم، که چېرې يوه سترګه وتړم بيا هم کولی شم چې ووينم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوړه زما سترګو او پزې ته نه ننوځي اوس پوه شوئ چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پيدا کړی يم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکی دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې څو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره څو جملې جوړې کړئ!

(ډېره موده ، ډېروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوی) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وايي.

۳. پوښتنې:

- په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګټه بیانوي؟
- د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وایي؟
- ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبیږي؟
- ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې تګ ته دوام ورکولی شي؟

۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم.

ښایي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟

تاسې زما ___________ ته پام وکړئ!

یوه راوتلې برخه _________ .

کله چې زه خواړه ونه خورم بدن مې له دې _________ څخه ګټه اخلي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د لوستل شوي کیسې مطلب په خپله ژبه نورو تولګیوالو ته ویلی شي؟
- له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړ ولی شي؟
- پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ!
- کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پوښل شوې ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو ځينې بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځينې الوتونکي مرغان.

همدا راز ځينې بوټي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: وېل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا ګرځي را ګرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړوکبانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوند کې ګټه اخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
٢. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زیا ته برخه په اوبو پوښل ـــــــــــــــــــ.
په ملیونونوــــ په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

٣. لاندې جملې د متن له مخې د شمیرې په لیکلو سره ترتیب کړئ.

الف: په ملیونونو حیوانات په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

ب: د ځمکې زیاتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.

ج: له دغو ژوو څخه ځینې بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځینې الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ځینې بحري حیوانات یې و پیژندل؟
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دې د هغو ګټو په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوولسم لوست

میرویس نیکه

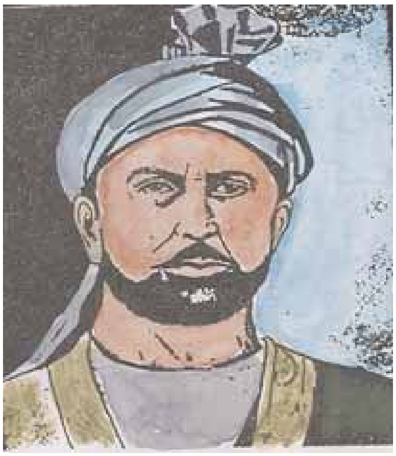

موخه:دمتن سم لوستل، لیکل ، د میرویس نیکه پېژندل اود هغه دخدمتونو په اړه معلومات .ورکول دي.

پوښتني:

- ویلی شئ چي میرویس نیکه څوک دی؟
- میرویس نیکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

میرویس نیکه دافغانانو یو پوه او زړه سوانده مشرو. ده له ټولو افغانانو سره مینه درلوده. دخپل هېواد دخپلواکۍ دګټلوپه اړه یې فکرکاوه. غوښتل یې چي افغانان په یووالي سره ژوند وکړي .

کله چي هغه د حج داداکولو له پاره بیت الله شریف ته ولاړ او بېرته بیا کندهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره یې وکتل. خلکوته یې دخپلو اکۍ دبېرته ګټلو له پاره دپاڅون بلنه ورکړه. ټولو وګړو دهغه مشري و منله.

میرویس نیکه له خپل مېړني ولس سره یوځای خپل هېواد د پردو له لاس څخه خلاص کړ. دخپلو اکۍ تر ګټلو وروسته یې دهېواد د ودانولو له پاره د قدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکوکي یې ډېر پلویان پیدا کړل .

میرویس نیکه دخپلي واکمنۍ تر پایه دیوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چي مړشو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبر دقندهاردښار په کوکران کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- ښوونکی دې د متن لوست ولولي او نوي کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نیکه په هکله د زده کوونکو له سويې سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته وو ايي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او دمیرویس نیکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نیکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نیکه زموږ د هیواد __ او ________ واکمن و.
مور یې نومیالۍ مېرمن __________ نومېده.
میرویس نیکه د افغانانو یو پوه او __________ مشرو.

نومیالۍ
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:

- ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ایا د میرویس نیکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:
زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نیکه په هکله څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم لوست

د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتیا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- چاپېریال څه ته وايي؟
- په يوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- د کور په پاکوالي او روغتيا ساتنه کې ستاسو دنده څه شی ده؟

ټول هغه شيان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپېريال په نوم يادېږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپېریال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېرګران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ګډ ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خويندې او ورونه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتيا ښه وي او د ناروغيو مخنيوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حديث شريف کې راغلي دي (پاکوالی د ايمان يوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کورد شاوخواچاپېريال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونيسو:

۱. کوټه بايد پاکه هوا او د لمر رڼا ورسيږي.
۲. د کور انګړ بايد پاک او سوتره وساتو.
۳. خځلې او دمېوو پوټکي بايد په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځايه غورځولو څخه يې ډډه وکړو.
۴. ماشومان بايد داسې روږدي شي چې د تشناب (بيت الخلا) له راتګ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو اوبو ومينځي.
۵. خاروي او کورني مرغان بايد له کور څخه لېرې په يوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
۶. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، برستنې، روجايي ګانې، توشکې، د کور پرشونه بايد پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې يې لږ تر لږه يو ځلې د لمر تو دوخې ته واچوو تر څو مېکروبونه يې له منځه لاړ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شیان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د _____________ په نوم یادیږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل _____________ دی.

کور د کورنۍ دغړو د _________________ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره _____________ کوم.

پاکوالی د _____________ یوه برخه ده.

۳. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او دمیوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لویان له ټتي څخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مینځي؟
- ځاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کیږي؟
- موږ خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم لوست

د ځنګلونو ګټې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:

- آیا ویلی شئ چې زموږ د هېواد په کومو ولایتونو کې ځنګلونه شته دي؟
- له ځنګلونو څخه څه شی لاس ته راځي؟
- د ځنګلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه ګټې لري؟

ځنګلونه دهېواد ارزښتمنې سرچینې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو څخه سمه ګټه اخیستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شته والی د چاپیریال په سمسورتیا او دهوا په پاکوالي او دښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.

ځنګلونه په سیمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کېدو په وړاندې زیات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زیاتېدو سبب ګرځي. له ځنګلونو څخه غوره محصولات لکه دودانیو اوسون لرګي ترلاسه کیږي او ځړ ځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې دي. د سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغو ځنګلونو ځینې ونې بې میوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وړیا نعمت او ملي شتمنۍ ته پاملرنه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطر یې دتل له پاره دځان دنده وبولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دځنګلونو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې له هر ګروپ څخه یو یو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د ګټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.

نوي لغتونه	معنا
سمسورتیا	تازه ګي او شین والی
چاپیریال	شاوخوا
خورا	ډېر
پراخوالی	ارتوالی
شتمنی	پانګه، دارایي

۳. پوښتنې:
- له ځنګلونو څخه کومې ګټې اخلو؟
- زموږ په کومو ولایاتو کې ځنګلونه شته دی؟
- که چېرې ځنګلونه نه وي د چاپیریال هوا به څنګه وي؟
- مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟

۴. د لاندي کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتساد

ج: جوړښت جوربنت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په اړه يې معلومات ترلاسه کړل؟
- دوی د ځنګلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه وويلی شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسم لوست

د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په ګټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- آيا تاسو د ډبرو سکاره ليدلي دي؟
- د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- سکاره له څه شي څخه جوړېږي؟
- خلک د ډبرو له سکرو څخه څه ګټه اخلي؟

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ده چې ترځمکې لاندې پيدا کيږي. د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډېرو ولاياتو لکه هرات، باميان، پروان، بغلان او بدخشان کې پيدا کيږي.
زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابريکو کې د سون د توکو په ځير کارول کيږي. موږ بايد کوښښ وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په ځير له هغو څخه کار واخلو، دا کار له يوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست سرليک په تخته وليکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو زده کوونکی د خپل ګروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبري وکړي.

۲. د لاندي کلمو مترادف له چوکاټ څخه پيدا کړئ او د کلمو تر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

فشار _______________

هبواد ______________

تودول _____________

سون _______________

زور، د سوځېدو مواد، وطن، ګرمول

۳. لاندي نيمګړي جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ______________________ .

زموږ _________ په ژمي کې د کورونو او دفترونو په ________ کې له دې سکرو څخه _________ اخلي او په فابريکو کې د ________ د توکو په څېرکارول ________ .

موږ بايد ___________ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار _____________ .

د ا __________ له يوې خوا اقتصادي دی او __________ له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې مرسته ______________ .

۴. پوښتنې:

- د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- د ډبرو سکاره زموږ د هېواد په کومو ولاياتو کې پيدا کيږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د ډبرو د پيدا ايښت په هکله معلومات پيدا کړل؟
- زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست
د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- داسې څوک پېژنئ چې سګرټ، نسوار اویا چلم څکوي؟
- څوک چې سګرټ، نسوارا و یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتیایي حال به څنګه وي؟

تمباکو هم د نېشه يي توکو څخه يو زيان رسوونکی بوټی دی. دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرټ، چلم او نسوار. تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتيا ته تاوان رسوي.

د ساه اخيستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوګي په وسيله زيانونه اړوي.

نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پيداکوي لکه دخولې بدبويي دغاښونو توربدل اودمعدې ناروغي.

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زيان رسوي دنور وخلکو دناروغۍ لامل کيږي. که يو سګرټ او چلم څکوونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لو ګی نورو ته ولېږدوي د ناروغۍ سبب کيږي ځکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانۍ دساه له لارې اخيستل کيږي همدا راز دغه توکي مالي زيانو نه هم لري لکه دسګرټ اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې يوه اندازه پيسې بې ځايه لګوي، که هغه پيسې په مېوواو خوړو ولګوي کيدای شي يو غښتلی انسان ور څخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې يې کړي ترڅوبدن يې په ناروغيواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل، سبب   سږو، شونه   غښتلی، قوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړآو ازولولئ!
- دتمباکو ، سګرټو، نسوارو اوچلم په زیانونو خبرې وکړئ.

دزده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اودمتن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي
.

٢. :پوښتني:
- څوک چې سګرټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- نسوارا چول کوم زیانونه لري؟
- دسګرټ او چلم څکول کوم اقتصادي زیانونه لري؟

٣. دچوکاټ څخه مناسب ادوات دجملو په مناسبوځایونو کې وکاروئ.

له، څخه، او ، او، په چې

تمباکوهم دنشه يي توکو ____ منځ ______ يو زيان رسوونکی بوټی دی.
سګرټ ____ چلم دساه دلارې د انسان سږوته زیانونه اړوي.
نسوار دخولې _____ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیدا کوي.
سربیره _____ دې ______ په خپله عملیا نوته زیانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ
سبب کېږي.

۴. زده کوونکي دې د سګرټو د زیانونو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

ارزونه:

- آیا زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دمتن په مطلب پوه شوي دي ؟
- دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- زده کوونکو پوښتنوته سم اومناسب ځوابونه وویل؟
- آیا دوی دلوست مطلب په څو کرښوکې له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

دهرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې ولیکئ!

سګرټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زیان ،روغتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست

نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، ليکل د نوکانو غوښولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:
- موږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
- که چېرې موږ خپل نوکان غوځ نه کړو او پاک يې و نه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زموږ نوکان يو څه اوږديږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې يو يا دوه ځلې د نوکانو لنډول د روغتيا له پاره ګټور کار ګڼل کېږي. ځکه نوکان د ګوتو په سرونو کې دي. د همدغو ګوتو او لاسونو په مرسته موږ خپل کارونه تر سره کوو، لکه ډوډۍ خورو، ليکل او نور زيات کارونه کوو. که چېرې زموږ نوکان له اندازې څخه اوږده شي بيا په هغو کې ځينې شيان بنديږي چې بد ښکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل ګرځي.

له همدې امله بايد خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځينې ماشومان اولويان خپل نوکان په غاښونو پرې کوي. دغه کار په روغتيا ناوړه اغېزه کوي.

لغتونه او معناګانې:

پرې کول، قطع کول ناوړه، نامناسب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته ولیکئ او لوست په لوړ آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعالیتونه و څارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

لږ ترلږه په اونۍ کې یو ځلې خپل ______ پرې کړئ!

که چېرې زموږ نوکان له ______ څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې ______ بندیږي.

چې بد ښکاري او هم زموږ د __________ لامل ګرځي.

ځینې ماشومان او لویان خپل نوکان په ______ پرې کوي چې د روغتیا له پلوه دغه ډول

کار ډېر ___________ ګڼل شوی دی.

۳. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع یې په «ان» جوړیږي.

(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهیدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي یې پرې کړي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غاښونه، پاک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه لسم لوست

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه)

موخه: دحضرت عمرفاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په ننبه کول دي.

پوښتنې:
- آیا حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) پېژنئ ؟
- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په یارانوکې څوک دفاروق لقب لرې او ولې ؟
- د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) دوهم یاردی. اصلي نوم يې عمر د پلار نوم يې خطاب دی . دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړشوی او په (۲۹) کلنۍ کې داسلام په مبارک دين مشرف شو .

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) په شان خپل زیات وخت د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خدمت او ملګرتیا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمرفاروق (رض) داسلام په مبارک دین مشرف شو نود اسلام مبارک دين ډېر زيات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غزاګانې کړې دي او الله (جل جلاله) زيات بریالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې يې داسې ستراسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري . همدا ډول حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک يې داسلام مبارک دين ته را بللي دي. په عدالت کې نړیوال شهرت لري. لس کاله، شپږ میاشتې اوپنځه ورځې دمسلمانانو خليفه و او دهجرت په ۲۴ کال د (۲۳) کلنۍ په عمر د سهارد لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي اوبيا په شهادت ورسيد.

لغتونه او معناګانې

فاروق- د ښه او بد توپیرکوونکی
خلیفه- ځایناستی، د پیغمبر جانشین
ټپي- زخمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دحضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سويې سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- دمتن لغتونه دې په تخته وليکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې د لاندنيو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، بريالیتوبونه ، خلاڤت ، نړۍ)

۲. زده کوونکي دې په ګروپونو ووېشل شي او هر ګروپ دې يوه برخه په چوپتيا مطالعه کړي. بيا دې مطلب نورو ته ووايي.

۳. پوښتنې:
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څووم يار دی؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په څوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) له کوم خليفه څخه وروسته دمسلمانانو مشروتيا کل شو؟
- حضرت عمرفاورق (رضی الله عنه) څومره وخت دمسلمانانو خليفه و؟

۴. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بيايې په خپلوکتابچو کې وليکئ.په جملو کې يې سمې وکاروئ!

ابوبکرصديق، عمرفاروق ، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خليفه

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولګي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ايا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلموڅخه مناسبې جملې جوړې او په خپلوکتابچوکې يې وليکئ.
فاروق ، خليفه، مشر، بريالیتوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

ګلان

موخه: د متن لوستل، ليکل، او دګلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

- تاسو څو ډوله ګلان پېژنئ؟ نومونه يې ووايئ.
- آيا پوهېږئ چې د ګل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- زموږ د هېواد کومې مېوې له ګلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه يې واخلئ!

زموږ پـه ګـران هېـواد کـې ډول ډول ګـلان پيـدا کېـږي. چې غـوره ډولونـه يـې دادي: کشمالی، ياسمن، شبو، نرګس، ګلاب، چنبېلي، فرشي، پتوني، داودي او داسې نور چې زموږ هېواد وال يې په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښايـست او دهـوا د سمـسورتيا لـه پاره کري او روزنه يې کوي.

زمـوږ د هېـواد مـشهورې مېـوو لرونکي ونې لکه زردآلو، آلوبالو، لېمو، انـار، انګـور، نـاک، مالتـه، نارنج، منه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هم رنګارنـګ او ښـکلي ګـلان لـري.

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه پـه زړه پـورې عطرونـه او درمـل جـوړوي چـې هـر يـو يـې د زيـات ارزښـت وړ او د ژونـد د چـارو پـه ښـکلا او روغتيا، خوشحالۍ کې ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي اولوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د ګلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې دګلانو د ګټو په هکله دهر ګروپ څخه یو تن خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

زموږ په هېواد کې ډول ډول ګلان ___________________ .

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل ___________ .

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ______ او _______ ، ______ کې ډېر ارزښت ___________ .

۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالی	کشمالي
زرد آلو	زردآلان
مڼه	_______.
مالته	_______.

۴. پوښتنې:

- کومې میوه لرونکې ونې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟
- کوم ګلان زموږ په هېواد کې پیدا کیږي؟
- له ګلانو څخه څه شی جوړیږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د ګلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه څه شی جوړیږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچولو په زیانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر دمېوو د پوټکو اچول د لارو په سر ښه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- کله چې مېوه خورئ کوم ټکي باید په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمری دواړه په ځلورم ټولګي کې زده کړه کوي. اجمل هوښیار، او با ادبه هلک دی. په ټولګي کې لومړی لمبر او په ښوونکو ګران دی. له خپلو ټولګیوالو سره ښه ناسته او ولاړه کوي. خو زمری یو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنګ دي.

یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د کېلو په خوړلو لګیاو او د کېلو پوټکي یې په بې پروایۍ سره د ښوونځي په لاره غورځول. اجمل غوښتل چې ټولګي ته لاړ شي پام یې نه شو پښه یې د کېلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته یې یوړ. وروسته له معاینې څخه څرګنده شوه چې د پښې هډوکی یې مات شوی دی. ډاکټر ورته نسخه ورکړه او بیا یې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي. اجمل د ډاکټر خبرې په پام کې ونیولې د څو میاشتو په بهیر کې د اجمل کلنۍ ازموینه را ورسیده او دی له ازموینې څخه پاتې شو.

دې ته اړ شو چې همدا ټولګی په بل کال کې بیا ولولي. په دې ځای کې پوه شو چې د زمري د بې ځایه پوټکو غورځولو او د بې پروایي له امله اجمل ته څومره زیان ورسید. نو ګرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې یو شی خورئ لومړی یې ومینځئ. بیا یې وخورئ او د هغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د خپلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ چې نورو ته ستونزه او زیان ونه رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بیا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبې ځایه اچونې د زیانونو په هکله معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي.

٢. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې ______کوي.

اجمل یو هوښیار او با ادبه _____ دی.

له خپلو ټولګیوالو سره ښه _____ کوي.

خو زمری ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه ________ وو.

یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د ______ په خوړلو لګیا و او د کېلو ______ به یې په ______ د ښوونځي په لاره کې غورځول.

اجمل _________ چې ټولګي خواته لاړ شي.

پام یې نه شو ________ یې د کیلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.

دی د پښې د ژوبلېدو څخه __________ و.

ډاکټر ورته ____________ ورکړه.

په دې ځای کې پوه شو چې د زمری د بې ځایه پوټکو غورځولو او دبې پروایي له امله اجمل ته څومره ____________ ورسېده.

تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی یې ومینځئ، بیا یې ___________.

دهغه پوټکي دلارې په سر ________ بلکې د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ!

٣. پوښتنې:

- اجمل څه ډول هلک و؟
- اجمل په ښوونکو او خپلو ټولګیوالو باندې ولې ګران و؟
- زمری څه ډول هلک و؟
- اجمل د څه شي له کبله ژوبل شو؟
- موږ باید کوم کارونه وکړو تر څو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- پوښتنو ته یې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په څو کرښو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

راډيو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راډيو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- تاسې خبرونه د څه شي په وسيله اورئ؟
- راډيو کومې اساتياوې رامنځ ته کړې دي؟
- د راډيو د جوړښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسيم ټېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډيو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې برېښنا يېزې کولی شي او دا آوازونه بيا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په بنسټ ټېلګراف جوړ شو. او وروسته بيا د ايټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه او د خلکو ننداري ته يې وړاندې کړه چې ډېر ژر يې پراختيا وموندله.

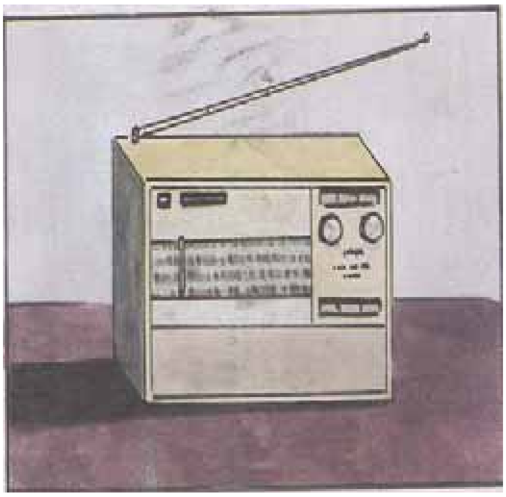

زموږ په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و. عطا الله خان يې دراډيو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څوتنو المانيانو او د راډيو له دوو لېږدوونکو د ستګاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ دراډيو د ستديو د جوړولو کار پيل شو د (۱۳۰۲) کال د تلې په مياشت کې راډيو خپل قانوني پړاوونه تېر او په خپرونو يې پيل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډیو د ارزښت په اړه دې دزده کوونکو د سویې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د بېسېم ټېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، څو زده کوونکي په وار درادیو په اړه نورو ته خپل معلومات او څرګندونې وړاندې کړي.

۲. پوښتنې:

- الماني پوه (هرتس) د ریاضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابته کړه؟
- مارکوني په کوم کال کې راډیو اختراع کړه؟
- زموږ په هېواد کې د راډیو د تخنیک زده کړه د لومړی ځل لپاره چا وکړه؟
- راډیو خلکوته کومې اسانتیاوې برابرې کړې دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

راډیو په فضا کې د موجونو قوه د ________ په واسطه لېږدولای شي.
د همدې تجربې په بنسټ __________ جوړ شو.
وروسته بیا ایټالوي پوه ______د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډیو جوړه کړه.
زموږ په هېواد کې د __________ د حکومت په موده د راډیو د ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د راډیو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- دوی کولی شي چې د راډیو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ورکړل شویو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راډیو، ټېلګراف،فضا،غږونه) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوويشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، ليکل دژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- خلک خپلې غلې چېرې اوړه کوي؟
- څو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه يې واخلې؟

خلک دغلې داني دميده کولو بېلابېلې لارې چارې کاروي او دغلې دانې ميده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګڼي. خلکو د ژرندو له لومړنيو ډولونو څخه هم ګټه اخيستنه لکه لاسي مېچنې، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چې اوسنۍ بڼه يې د ماشينونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسيله ګرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کيدای شي چې باد ولري او د هغو له پاره هوايي خرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کېږي چې ډېرې اوبه ولري. هغه سيمې چې برېښنا يې ژرندې او برېښنا نه لري هلته د تيلو او ماشيني ژرندو څخه ګټه اخيستل کېږي.

ژرندې دغلو، دانو د اوړه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي ګټه او د کار يوه ګټوره لارهم ده. له همدې لارې څخه ځينې کورنۍ خپلې ورځنۍ او د ټولنې اړتياوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتيا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لاربښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیت:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولګي په مخکې د ژرندو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه __________ اخیسته.

له بادي ژرندو څخه په هغو ________ کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې ___ ولري.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې ________ولري.

زموږ په هېواد کې دژرندو ________________ ډولونه شته.

ژرندې دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره __________ ګټه او د کار یوه ګټوره لار هم _______ .

له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره __________ لري.

۳. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک ___ بڼه ______ اړتیا ______ ګټه _____

وګړو	فایده	ضرورت	شکل

۴. پوښتنې:

- څو ډوله ژرندې مو وپېژندلې، نومونه یې واخلئ؟
- خلک له ژرندو څخه څه ګټه اخلي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دژرندو ډولونه یې وپېژندل؟
- دژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

دژرندود ډولونو نومونه واخلئ او بیا دژرندو د ګټو په اړه څو مناسبې جملې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه و يشتم لوست

کاغذ او ګتې يې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د کاغذ د ارزښت او ګټو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږ خپلې ُخبرې او اړتياوې د څه شي په مخ ليکو؟
- پخوانيو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ ليکلې؟ او ولې؟

موږ څومره کتابونه چې ګورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپېږي. که کاغذ نه واى کتابونه به هم نه واى. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه واى. د پخوانيو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به ګران کار واى. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره واى. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپريدو برکت دى. علم او پوهه د کاغذ په وسيله له يوه نسل څخه بل نسل ته او له يوه ځاى نه بل ځاى ته خپرېږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوى نه و، د خلکو خبرې، کيسې نکلونه په ډبرو، خاورينو تختو او پوستکو باندې ليکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به يې پرهډوکو، د ونو په پوستکو او پاڼو ليکلې. ورو ورو د څارويو په څرمنو ليکل پيل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طريقه پيدا کړه. د يو ډول ونې پوستکي يې پاک کړل او په هغو يې ليکل پيل کړل. په هغو وختونو کې د چين خلکو هم د سپنسيو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توګه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځاى کې کوښښونه وشول ترڅو ننني کاغذ په اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. او سنى کاغذ له يو ډول و نو څخه جوړېږي. دلرګيو ټوټې په يوه ډند کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره ګډ کړي. ځينې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرګي ټوټې حلوي او يو ټينګ او بلن شى ورڅخه جوړېږي. بيا دا اوبلن د ماشينونو په وسيله نرى کوي او د يو شي پرمخ يې خپروي چې وچ شي. وروسته يې په بېلوبېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ يوازې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپولو کې نه کارول کيږي بلکې له پېړ او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلګيت پوښ، کارتونه، الماری او بکسونه هم جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا راز نوټونه هم له يو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځيني ژوند د اړتيا شيان اخلو او هم يې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د ګټو او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له متن څخه څو جملې املا ووايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې يو تن د ټولګي په مخکې د کاغذ د پيدا ايښت او ګټو په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

٢. لغتونه او معناګانې:

اوبلن يا اوبړن،	مايع
پېڅ،	پنډ
سپېنسيو،	تارونو

٣. پوښتنې:

- خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو ليکلې؟
- د چين خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟
- له کاغذ څخه موږ څه ګټه اخلو؟
- موږ خپلې ليکنې د کاغذ پرمخ ولې ليکو؟

۴. د لاندې کلمو سمه بڼه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

ستونزمنه	ستونذمنه
پرمختږ	پرمختګ
سپېنسيو	سپنسو
ټوټو	توټو
ډنډ	دنډ

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ څنګه منځ ته راغی؟
- زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروېشتم لوست

دلويانو خبرې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د لويانو په ګټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې ګټه اخيستل او په متن کې د مختاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:
- آيا تاسې په خپل کور او کلي کې د لويانو او مشرانو څخه کومه ګټوره خبره د نصيحت په توګه اورېدلې ده؟
- که مو اورېدلې وي ويې وايئ؟
- موږ د لويانو خبرو ته ولې په غور غوږ نيسو؟

- د هر انسان د بريالیتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- رښتينی عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې ګټور کتاب له منځه يوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهېږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان يوازې د نېکمرغۍ له پاره پيدا شوی او نېکمرغي يوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربو نه پند واخلي.
- بريالیتوب دهغه چا په برخه دی چې په خپل بريالیتوب باندې باور او ايمان ولري.
- پوه يې په بل زده کوي او ناپوه يې په ځان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د هرې وینا مطلب بیان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. دهر ګروپ یوتن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.

۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغي، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو څخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوپوه، شئ، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختاړې ولري.

(بی عمله، ناوخته، ناپوه، بریالیتوب، عقل).

ارزونه:

- زده کوونکي ګټورې ویناوې په لوړ آواز سمې لوستلی شي؟
- زده کوونکي دوینا وو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکي د ویناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- زده کوونکي له ګډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او له یاده یې زده کړئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څليريشتم لوست

سپينه ادي

موخه: د سپيني ادي پېژندل او ددې متن لوستل او ليکل دي.

پوښتني:

- د سپيني ادي نوم خو به مو اوريدلی وي ويلی شئ چي هغه څوک وه؟
- تاسو دځينو پښتني مېرمنو شاعرانو نومونه اخيستلی شئ چي هغوی په خپل وخت کي شعرونه ويلي وي؟

سپينه ادي دنور محمد الکوزي لور وه ، په قام الکوزی او دهرات دښار اوسېدونکي وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه. سربېره پر دي چي يوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې يوه پخه شاعره هم ګڼل شوې ده. زيات اشعاريې ويلي دي ، کله چي ايرانيانو په (۱۲۵۵ هـ ق) کال په هرات يرغل وکړ او دهغوی يرغل له ماتي سره مخامخ شو او افغانانو بری و موند نو دغي پښتني مېرمني دافغانانو د بري په و يا ړ يو ډېر ښکلی شعر ووايه چي د (هرات محاصره) نوميږي . په هغه شعرکي يې دافغانانو د بري ستاينه کړې ده.

د شعر څو بيتونه يې دادي:

راشه چي تاته حکايت کومه — د سدوزو د سلطنت کومه
د پښتنو توري به تل ځلېږي — د دښمن سترګي له برښنا ړند يږي
دوی وو مېړونه پښتانه توريالي — پر تنګه تينګ وو د وطن ننګيالي
د هرات خوا وه له غليمه خالي — دلته خپره وه هوسايي خوشحالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن ولولي او بيادې د سپينې ادې په هکله معلومات و وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر ګروپ يو تن دسپينې ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي اوبيا دې دلوست د مطلب په هکله له يو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر ګروپ يو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپينې ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي .

۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له ورکړل شوي چوکاټ څخه پيدا کړئ او دکلموتر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ:

الف:پوهه: ________

ب : زاهده ________

ج : وياړ: ________

د : ستاينه:_______

پرهيزګاره
افتخار
صفت
عالمه

۳. پوښتنې:

- سپينه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه ؟
- سپينې ادې دافغانانو دبرې په وياړ يو شعر ويلی دی دهغې شعر څه نو مېږې ؟

۴. په لاندې کلموکې نوم په نښه کړئ او بيا يې په خپلو کتابچوکې وليکئ!

سپينه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اوليکلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- دسپينې ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟
- دورکړل شويو متراد فو کلمو معنا يې له چوکاټ څخه پيدا کړی شوه؟
- پوښتنوته يې سم ځوابونه وويل؟
- په ور کړل شويو کلمو کې يې نومونه په نښه کړل؟
- زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه دخوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:

د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په خو کرښو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ويشتم لوست

جرګه

موخه: د متن لوستل، ليکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ورکول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:
- جرګه څه ته وايي؟
- په جرګه کې خلک په کومو موضوع ګانو باندې خبرې کوي؟

جرګــه د افغانــانو ملــي دود دی. کلــه چې زمـوږ د هېـواد والـو تـر مـنځ کومـه سـتونزه پيـدا شـي، د قـوم مـشران سـره راغونډېږي په ستونزو باندې خبرې کوي. هر څوک خپله غوښتنه او نظر وايي. په جرګه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي. تـر ډېـر فکـر او غـور وروسـته داسـې پرېکـړه کېـږي چې ټولـو تـه د منلو وړ وي. د جرګې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غړولی.

کـه څوک سـر غړونـه وکـړي هغـه ناغـه کېـږي. د دوو کـسانو، کورنيـو، کليـو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو اوارېږي، د جرګې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرګې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.

۲. د هر ګروپ یو تن دې د جرګې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خوښې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود ، شخړه، راټولېږي، غور

کله چې کومه ______________ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډېږي.
په جرګه کې خلک او مشران ________________ .
له ډېر ____________ وروسته پرېکړې کیږي.
جرګه د افغانانو ملي ______________ دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د جرګې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرګې په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

کیسۍ

موخه: د کیسۍ لوستل، لیکل او په معنا یې پوهیدل دي.

پوښتنې:
- تاسې د کیسۍ په هکله معلومات لرئ؟
- کیسۍ څه ته وایي؟

کیسۍ: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلومولو ته کیسۍ وایي.دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي.
ووایئ دا څه دي؟

- په ورغوي کې ځایېږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي. (ساعت)
- خوله یې په اور کې ده شونډې یې د پوستکي نه جوړې دي (پښ بنۍ)
- چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي. (شپه او ورځ)
- سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې لري. (غلبېل)
- ځي،ځي، مخ نه را اړوي. (اوبه)
- چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي. (سیورۍ)
- آذان کوي ملا نه دی دوه پښې لري انسان نه دی. (چرګ)
- غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی. (اره)
- پوستکی یې دننه غوښه یې بهر. (شاتېنګۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې کیسه په لوړ آواز ولولي.
- د کیسې مطلب دې لومړی د زده کوونکو ځخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کیسې ووايي.
- زده کوونکي دې د ټولګي د چاپېریال شیانو ته وګوري او کیسې دې ترې جوړه کړي. نور به يې وار په وار ځواب وايي..

دزده کوونکو فعالیتونه:

١.زده کوونکي دې په وار سره یوه کیسه په لوړآواز ولولي. بل تن به يې وار په وار ځواب وايي.

٢. زده کوونکي دې یو له بل سره کیسې ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

٣. لاندې نیمګړې کیسه په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بیا يې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې ________________.

ځي ځي مخ نه ______________.

غاښونه لري او خوراک نه شي پرې _____________.

چې ځم را سره ځي چې نه ځم ________________ .

ارزونه:

- زده کوونکي کیسه سمې لوستلی شي؟
- د کیسیو ځوابونه يې پیدا کړل؟
- له ځانه يې کیسه وویلی شوي؟
- نیمګړې کیسه په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکی دې د کور د غړو په مرسته څو کیسې ولیکي. ټولګي ته دې راوړي او ملګرو ته دې واوروي ملګري به يې ځوابونه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه ویشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندي کیسې په لوستلو او لیکلو سره د همت اومېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

پوښتنې:
- داسې یوه لنډه کېسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ویې وایئ!
- همت څه مفهوم لري؟

حاتم طايي ته چا وویل: تر خپل ځان دې په دنیا کې بل څوک مېړنی لیدلی دی او که نه؟

حاتم طايي ورته په ځواب کې وویل: هو! یو ورځ ما څلوېښت اوښان دعربو د امیرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې یوې ګوښې ته وتلی وم. یو سړی مې ولید چې د څوځانو یو لوی ګیډی یې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طايي مېلمستیا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک یې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړي وویل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه
د حاتم منت په ځان نه وړدي د پاسه

کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وویل: په رښتیا دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه زیات دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووايي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

همت ____________

امیران ___________

ګېډۍ ___________

پادشاهان
مېړانه
پېټی

۳. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

حاتم طایي ته _________ وویل:

تر خپل ځان دې په دنیا کې بل _________ مېړنی لیدلی دی او که نه؟

یو ورځ ما څلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره ____ کړي وو او هغوی مې ____ وو.

یو سړی مې ولید چې د ___________ یو لوی ګېډۍ یې په شا کړی و.

له هغه څخه مې ____________ وکړه.

د حاتم طايي مېلمستیا ته ولې ___________.

هغه ځوک چې خوری ډوډۍ د خپله ____________.

د حاتم منت په ځان نه ږدي ____________.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

د لوستل شوې کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ،او د متن شعر له یاده زده کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ويشتم لوست

د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، ليکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه ګټه اخيستل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسايل د تلو راتلو ارزښت ناکې وسيلې دي. د پلونو شتوالی ډېره ګټه لري. د پُل په وسيله دوه بېلې لارې سره نښلول کيږي. د پلونو د شتوالي په وسيله ديوه سيند يوه خوا له بلې خوا سره يو ځای کيږي او دتګ او راتګ سبب کيږي.د مثال په توګه که چيرې د يو سيند له پاسه پُل نه وي، موږ نه شو کولی چې له سيند څخه بلې خوا ته تيرشو. نوښه به دا وي په هغو سيمو کې چې

هلته سيند او لويې ويالې موجودې دي بايد پُل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لېرې کېدوله پاره د سيندونو او لويو ويالو له پاسه پاخه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تګ او راتګ د اسانتياوې يې برابرې کړې دي. نو موږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه ګټه ترېنه واخلو. کوم پلونه مو چې وران او وېجاړ شوي دي ببرته يې په خپلو متو او زيار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله! د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکئ او په زده کوونکو یې ولولئ..

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هر ګروپ یو زده کوونکی معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:

- پلونه زموږ په ورځینی ژوند کې څه ګټه لري؟ او ولې؟
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟

۳. تمرین:

د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع
پُل	
لار	
خوا	

جمع	مفرد
سیندونه	
سیمې	
ویالې	

۴. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

پلونه د خلکو، څارویو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې ______________ .

د پلونو شتوالي خورا ډېره ګټه ____________ .

په هغو سیمو کې چې ______ سیند یا لویې ویالې موجودې دي باید ____ورته جوړ شي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړ؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

دپلونو د ارزښت په هکله څوکرښې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ویشتم لوست

د بخار ماشین

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د بخار ماشین پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشین په واسطه د خلکو ورځنۍ ستونزی اواریږي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې بخار څه شی دی؟
- څه فکر کوئ د بخار دیګی ژر خواړه پخولی شي او که عادي دیګونه؟ ولې؟

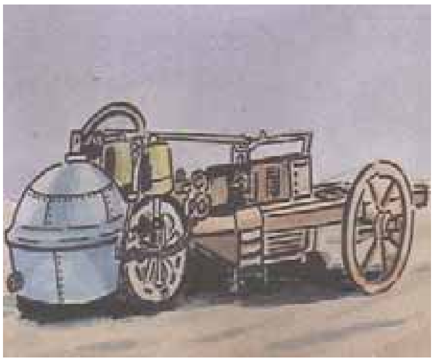

هغه وخت چې د بخار ماشین جوړ شوی نه و خلکو به ټول خواړه په خاورینولوښو کې پخول .هر کله چې د بخارماشین جوړشو نو لاسي کارونه ماشیني شول چې په دې توګه د بخار د ماشین په هکله نظر د لومړي ځل له پاره دیوپوه (لیونارودوداوینچي) له خوا په (۱۷) میلادي پیړۍ کې وړاندې شو. په اوه لسمه پیړۍ کې ددغه ماشین یوه بېلګه جوړه شوه چې د بخاردفشار په واسطه به یې او به له کان (معدن) څخه پورته کولې. په همدې پېړۍ کې بیا یوه ایتالوي مخترع (جیووانې) یوه اوبه ایشوونکې آله (آب ګرمي) جوړه کړه. خوتر ټولو د پاملرنې وړ پوه چې په همدې پېړۍ کې یې ستر کاروکړ هغه (ینیس پاپن) دی. ده د بخار هغه دېګی جوړ کړ چې د نرۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي او په دغه دیګي کې یې د لومړي ځل له پاره دغویي کلکه غوښه پخه کړه. خو (پاپن) هم ونه کړی شول چې د بخارانجن جوړ کړي. تردې وروسته بیا (توماس نیوکومن) د بخارانجن جوړ کړ. یو بل پوه چې (جیمزواټ) نومېده دې کارته یې وده ورکړه. وروسته بیا د بخار ماشینونه هم ډېر شول او ډېر ډولونه یې جوړ شوي دي او په ټوکر اوبدلو، د کانونو، ترانسپورتی ماشینونو او د نورو ډول ډول فابریکو په جوړولو کې ترې کار واخستل شو. ټوله نړۍ د ماشین کیدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتیایي هڅې لا رواني دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې یو تن د ټولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲. لغتونه معنا

لغتونه	معنا
پېړۍ	سل کاله
بېلګه	نښانه
پخلنځی	د خوړو د پخولو ځای

بخار: د بخارماشین د بخار د فشار په اثر کار کوي.

۳. پوښتني:

- هغه وخت کې چې د بخارماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
- د بخاردماشین نظریه د لومړي ځل له پاره دکوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
- (جیووانی) ایټالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
- د بخار د یګی چې د نرۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشین په اړه یې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخاردماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولی شي؟
- دنویو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخارماشین او آب ګرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، لیکل او دهیواد د ملي واکمن احمد شاه باباپېژندل دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې احمد شاه بابا څوک دی ؟
- احمد شاه بابا په کوم کال کې او دچاله خوا دافغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

داحمدشاه بابا اصلي نوم احمدخان دی او د ابدالي زمان خان زوی دی. احمدشاه بابا په (۱۱۳۵) هجری لمریز کال دقندهار په ښارکې زېږېدلی دی . پلار يې د هرات مشرو.

احمدشاه بابا د نادرا فشار له مرګه وروسته په (۱۱۲۰) هجري لمریز کال د قوم دمشرانو دلويې جرګې له خوا دافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو. په دېره لږه موده کې يې پیاوړی مرکزي حکومت جوړکړاودافغانستان ملي واکمن و. احمدشاه بابا سربېره پر دې چې د جګړې په ډګرکې توریالی و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه ویلي دي. خپل هیواد پرې ګران و، لکه چې وايي:

که هرڅومې د دنیا ملکونه ډېرشي
زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاګونه
دډهلي تخت هېرومه چې را یادکړم
زمادښکلي پښتونخواد غروسرونه

احمد شاه بابا د(۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړشواو په کندهارکې خاوروته وسپارل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- داحمدشاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

دزده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اوداحمد شاه بابا په هکله دې څو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.

٢. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروئ.

پیاوړی - قوي ډګر - میدان

واکمن - اختیاردار

٣. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچوکې ولیکئ او ترڅنګه یې ځوابونه ولیکئ.

- داحمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
- احمدشاه بابا د چا زوی دی؟
- احمدشاه بابا په کوم کال او دچا له خوادافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو؟
- احمدشاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولي شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنۍ دنده:

د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي
زما بـه هېر نه شي دا ستا ښکلي ډاګونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو د پرشم لوست

خوارېٔ شيان

موخه: د متن لوستل، ليکل د خوږو شيانو پېژندل او دهغو د گټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

- د داسې خوږو نومونه واخلئ چې خوږه ولري؟
- د ډېروخوږو شيانو خوړل گټه لري او که زيان؟ ولې؟

خوارېٔ شيان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره يا شکره، گوړه، شيريني، قند، نقل، چاکليټ او داسې نور. په ډېرو خوراکي شيانو او مېوو کې هم زياته اندازه خوږه شته. په برابره اندازه د خوږو شيانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خوارېٔ شيان انرژي يا قوت لري چې موږ ټول او په تېره بيا ماشومان ورته ډېره اړتيا لري. خو د ډېرو خوږو خوړل د ماشومانو له پاره زيانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زياته خوږه يا خوارېٔ شيان وخوري نو اشتهايې خرابوي او نور خوارٍه نه شي خوړلاى. ځکه نور خوارٍه هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کوښښ وکړئ چې د ډېرو خوږو شيانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې گټې يې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوږه ونه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوړو شیانو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر ځارنې لاندې ونیسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د خوړو د ګټو او زیان په اړه خبرې وکړي.

۲. د جملو د تشو ځایونو له پاره د قوس څخه مناسب لفظ خوښ کړئ او په کتابچو کې یې ولیکئ!

خوارړه شیان انرژي یا قوت ______________ . (لرې، لر م، لري).

مورږ خوړوشیانو ته ډېره اړتیا __________ (لرم، لرو ، لرئ).

د خوړو د ګټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښوونه __________ . (وکړئ، وکړم).

۳. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!

(شیان، خوارړه، ډولونه، ماشومان اوبه، خوړل).

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د خوړو شیانو نومونه ویلی شي؟
- د خوړو شیانو د ګټو او زیانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- د ورکړل شویو ګډوډو کلمو څخه په ترتیب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوړو شیانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه د پرشم لوست

زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، لیکل دورځني ژوند دخوړو د ګټو په اړه معلومات ور کول دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې خواړه څه شی برابروي؟
- که چیرې خواړه انسان ته ونه رسیږي څه کیږي؟

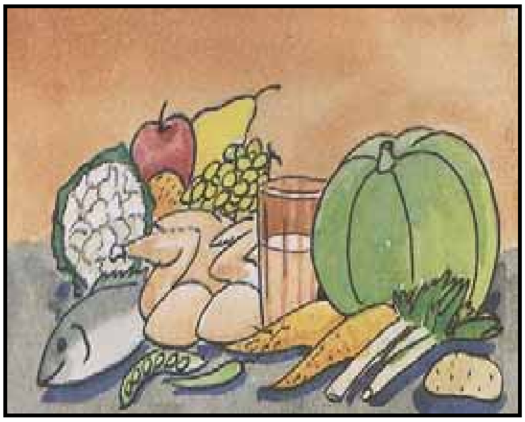

د دي لــه پــاره چــې ژونــد وکـــړو او خپل ژوند په ښه توګه تېر کړو نو موږ له هـوا، اوبـو سربېره خوړو تـه اړتیا لـرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتیاوي دي. بې لـه خـوړو څخـه د انسان ژونـد امکان نه لري. خواړه ټولو هغو شیانو ته وایې چې موږ یې خورو او څښو.

لـه خـوړو څخـه یـوه برخـه زمـوږ پـه بـدن کې انرژي یـا قـوت تولیـدوي. او زمـوږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول یې یا دونه کوو.

١. خواړه زموږ د بدن په وده کې خورا مرسته کوي.
٢. خواړه زموږ بدن تو د ساتي.
٣. خـواړه زمـوږ پـه بـدن کې انـرژي برابـروي چې جسمي او فکـري کارونـه سـرته ورسوو. د دغـې انـرژۍ لـه کبلـه زمـوږ بـدن غـښتلی او پیـاوړی کـېږي او د ځینـو ناروغیو په وړاندې مو د بدن مقاومت زیاتوي.

ګرانـو زده کوونکو! هغـه خـواړه چې زمـوږ د بـدن ټـولې اړتیـاوې بـشپړوي او هـم زموږ بدن په ښه توګه ور څخه کار او فعالیت تر سره کوي د مناسبو خوړو پـه نامـه یادیږي. په ښو او مناسبو خوړو کې د بدن د ورځنۍ اړتیا وړ مـواد لکـه پروټینونـه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بـدن تـه انرژي برابـروي پـروټین زمـوږ هډوکي پـه تېره بیـا د ماشـومانو هډوکی پیـاوړي کـوي پـروتین پـه غوښـه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیدو ، هګیو ، لوبیا ، سبو ، غلو ، او مېوو کې پیدا کېږي نو لازم دي چې مور د خپل وس او توان په اندازه پروټیني خواړه وخورو تر څو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتیا په اړه لنډ معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د هرګروپ یو تن دې دخوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۳. پوښتنې:
   - خواړه زموږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
   - په کومو خوړو کې پروټیني مواد موجود دي؟
   - مناسب خواړه کوم خواړه دي؟

۴. دلاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.
   خواړه زموږ د بدن په ______________ کې خورا مرسته کوي.
   خواړه زموږ بدن ________________ ساتي.
   خواړه زموږ په بدن کې ____________ برابروي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- په دې پوه شول چې زموږ خواړه کوم دي؟
- د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښیږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې د پېرشم لوست

رښتياويل

موخه: د متن لوستل، ليکل، د رښتياويلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې يې پلې کول دي.

پوښتنې:
- که تاسو په هر کار کې رښتيا ووايئ مور او پلارمو در څخه خوشحالېږي؟
- که هو، نو ولې؟
- رښتياويل څه ګټه لري؟

د اښک کورنۍ يوبڼ لري. يوه ورځ اښک خپل بڼ ته ورننووت او پکې ګرځېده. د بڼ په يوه خوا کې يې پر يوه تبر سترګې ولګېدې. تبريې را واخيست او ديوې مېوه لرونکې ونې پوټکی يې پرې کړ. بله ورځ اښک له خپل پلار سره د بڼ ليدلو له پاره ولاړ.

اښک او پلار يې په بڼ کې ګرځېدل. ګوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې دي. پلار يې ډېر خواشينی او په غوسه شو. له اښک څخه يې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړې دي؟ اښک چې خواشينی ښکارېده، پلار ته يې وويل: ددې ونې پوټکي ما پرې کړې دي. زه نه پوهېدم چې په دې عمل سره ونه وچېږي او پاڼې يې ژېړېږي.

پلار يې دده په رښتياويلو ډېر خوښ شو او ورته يې وويل: زويه! د ونو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پوټکي پرې شي نو ونه وچيږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره ايښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې په وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتياويلو ډېرخوشحاله شوم، ځکه چې تا رښتيا وويل او رښتياويل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي. بيا دې يو يوتن د متن مطلب بيان کړي.

٢. د لاندې کلمو هم معنا پيدا کړئ او تر کلمو لاندې يې په خپلو کتابچوکې وليکئ!

بڼ ـ ...... خوښ ـ .... پوټکی ـ .... خواشيني ـ .... غوسه ....

٣. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ اود جملو په تشو ځايونو کې يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

د اخک کورنۍ يو بڼ ________________ . (لري، لرو)

تبر يې واخيست او ديوې مېوه لرونکې ونې. پوټکي يې ________ . (پرې کړل، لېرې کړ)

اخک او پلار يې کله چې په بڼ کې ________ . (ګرځېدل، تلل)

ګورې چې دهماغې مېوه لرونکي ونې پاڼې ژېړې شوې ________ . (دي، ده)

زويه! د ونو پوټکي څوک نه ___________ . (پرې کوي، شکوي)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب يې پوه شول؟
- زده کوونکي د رښتياويلو په ګټو خبرې کولی شي او له رښتيا ويلو سره يې مينه پيدا کېږي.
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- په نيمګړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د رښتياويلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور د پرشم لوست

سخاوت

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او دسخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنګه؟
- سخي انسان د خدای (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سخاوت دې ته وايي چې يو سړی د خپل مال، پېسو او نورو څخه يو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په سپېڅلي دين کې ډېر ښه او په زړه پورې عمل بلل شوی دی. دمثال په توګه که چېرې يو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد مرسته وکړو. همدا راز يو چا ته د ښو کارونو لارښوونه وکړو. سخي انسان ته د خدای (جل جلاله) دوست هم وايي.

خدای (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنيا کې عزت ورکوي او د هغه مال زياتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي.

لکه چې يو شاعر وايي:

دا دنيا په سخاوت سره زياتيږي
د کوهي اوبه چې وباسې لا زيات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووايي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.

٢. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!
سخاوت ـ سخي ـ ځوانمرد ـ سپېڅلی

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې ولیکئ!

سخاوت دې ته وايي چې یو سړی د خپل مال، پېسو او نورو شخه یو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا _____ خلکو ته ورکړي.
سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې په زړه پورې ___________بلل شوی دی.
کـه چېرې یـو بـې وزلـه انـسـان ګـورو د خـپـل وس پـه انـدازه لـه هـغـه سـره باید ______ وکړو.
سخي انسان ته د خدای ______ هم وايي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

دا دنـیـا پـه سـخـاوت سـره زیاتیږي
د کوهي اوبـه چې وبـاسې لازیات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه د برشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، لیکل او دمورد حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو کوم حقونه لري؟
- مورې او تاسې ولې د خپلې مور درناوی او ور سره مرسته کوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. دهغوی له لاربښوونو څخه اطاعت وکړي. خبرې یې ومني. کله چې هغوي بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بریالی او آخرت یې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی(کرم الله وجه) ته یې وویل: زما څادر واخله او په پلانکي ځای کې یې یو شپون ته ور کړه.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د شپون ځای ته ورغی. حضرت علی (کرم الله وجه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکی شپون پېژنې؟ سړي ورته وویل: چې هو: پېژنم یې. هغه په غره کې رمه پیایي. حضرت علی (کرم الله وجه) شپون ته ورغی او ورته یې وویل: حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) پر تا سلام وایه او دا څادر یې ما ته راکړ چې تا ته یې درکړم. شپون ورته وویل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) غاښ شهید شوی دی، ما خپل غاښونه مات کړل. بیا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) ته ورشم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بې وسې ده. ما دهغې خدمت کاوه.

حضرت علی (کرم الله وجه) ورته وویل: تا د خپلې مور خدمت کړی دی، خدای (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خپل څادرزما په لاس تاته د سوغات په ډول رالېږلی دی. شپون بیا هغه څادر واخیست او مننه یې تري وکړه.

د اسلام پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله دا هم فرمایلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وايي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره د لوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووایي.

۲. پوښتنې:

مور باید له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجه) ته یې څه وویل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زموږ پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمایلي دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار _______________ وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر وا خیست او د___________ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې __________ یې درکړم.

جنت د مور او پلار تر _______________ لاندې دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن مطلب ویلی شي؟
- پوښتنوته سم ځوابونه ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هرزده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ د یرشم لوست

نوم

بریالي،	اجمل،	ملالۍ،
ونه،	غوا ،	چوکۍ،
کړکۍ،	چرګ	

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم یې پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په چوکاټ کې څه ډول کلمې لیکل شوې دي؟
- د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حیوان، نبات او یا نورو شیانو د پاره وي.
لکه خټک، قادر، آس، اوښ، ونه، څوکۍ او داسې نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا دکور ترڅنګه د چرګانو یو فارم جوړ کړی دی. فارم هغه ځای ته وایي چې چرګان په کې ساتل او پالل کیږي. همدا راز هغه یو آس او یوه غوا هم ساتلې ده او روزنه یې کوي. د تورګل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي، د ښوونځي کالي وباسي او بیا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چورګوړو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا یې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو تر څنګه ښکلې څوکۍ هم ایښې دي چې د ګلانو د ننداري له پاره ترې کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتیا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورګل اکا اجمل ته داسې وایي: زویه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه باید په چا ونه پلورو او نه یې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب باید په امانت دارۍ ولاړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکی دې په متن کې د اشخاصو، ځارويو، نباتاتو او شيانو نومونه په تخته وليکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نومونې کلمې نومونه دي

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ يو تن خپل معلومات نورو ته ووايي.

۲. زده کوونکي دې د يو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بيا دي په تخته وليکي.

۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلي،

ګلان، ځوکۍ، ونې، روغتيا، ساتلې، څخه، لرې، ښه، ترې، ځکه

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وايي؟
- د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، ځارويو اود نباتاتو يو څو نومونه وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه دیرشم لوست
د چاپ صنعت

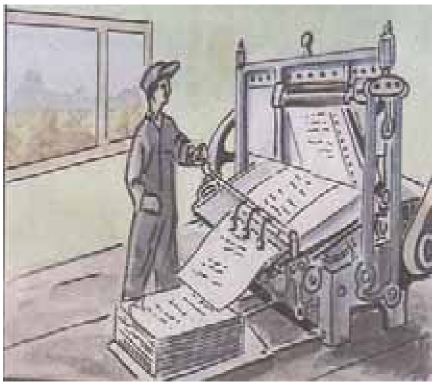

موخه: د متن لوستل، لیکل. د چاپ ماشین د اختراع په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې د کتابونو د چاپ ماشین د لومړي ځل له پاره چا جوړ کړ؟ او ولې؟
- د چاپ ماشین لومړی له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه کتابونه وو. په غور یې کتل او په فکر کې و. پلار یې ور څخه پوښتنه وکړه: څه فکر کوې، زویه؟
احمد وویل: ما د اکتابونه کتل. ته یې وګوره څومره ښکلي چاپ شوي دي. پلار یې وخندل او ورته یې وویل: زویه! د نن ورځې څخه په زرګونو کلونو پخوا خلکو لیک نه پېژانده. دیوه کار یا دکوم خبر د رسولو له پاره به یې سړی یو ځای او بل ځای ته لېږه.
په دې کې یوه لویه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله ستونزه داوه چې دا خبره به هم څو تنو ته رسېده او ځینو نوروته چې لرې اوسېدل ښځي نه رسېده.
بیا داسې وخت هم راغی چې خلکو لیکل زده کړل خو د لیکلو له پاره ډېر کوښښ اووخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړ چې خپلې لیکنې باید ژر ولیکي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلاجلا تورو په یو ځای کولو سره د چاپولو طریقه پیدا کړه هغه څه نومېده؟ هغه (ګوتنبرګ) نومېده هغه له لرګي څخه توري جوړ کړل اودهغه په وسیله یې کتابونه چاپ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو ډېر ژر هغه ته څرګنده شوه چې د لرګيو دا توري خرابېږي او بيا کتابونه دومره ښکلي او صفا نه چاپېږي. د دې کار له پاره ګوتنبرګ له يو بل سرې څخه مرسته وغوښته. هغه سړي ورته ديوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول يو وړوکې د چاپ ماشين جوړ شو چې يو کتاب يې چاپ او خپور کړ. وروسته دې کار ورو ورو پرمختګ وموند. اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، ښايسته او رنګينې ورځ پاڼې چاپېږي. چې ځوان، زده کوونکي، نر او ښځې يې په مينه لولي، خپله پوهه زياتوي اوله هغو څخه په خپل ورځيني ژوند کې ګټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه ځان خبروي.
که چېرې د چاپ ماشينونه نه وای نو موږ به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې وای. احمد چې له پلار څخه دا ګټور معلومات واورېدل، ډېرخوښ شو او ويې ويل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملګرو ته هم وکړم چې د پوهې او دچاپ د ماشين په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د چاپ ماشين په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نوروته بيان کړي.

٢. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن په چوپتيا ولولي او نومونه دې پکې په ګوته کړي. بيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

٣. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځايونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.

د احمد پلار اخبار ________.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه __________ وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار يې ور ښخه پوښتنه وکړه څه ________کوې؟

احمد وويل: ما دا کتابونه ________.

ته يې وګوره څومره ښکلي ______ شوي دي.

۴. پوښتنې:

- د احمد پلار څه شی لوست؟
- له احمد سره څه شی و؟
- د لومړي ځل له پاره چا د لرګيو څخه توري جوړ کړل؟
- د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپرېږي؟
- د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟
- کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟
- په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دېرشم لوست

د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
- مفرد اوجمع نوم څه ته وايي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې يوازې په يو سړي، يوحيوان اويو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له يو څخه په زياتو سړيو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د مفردو نومونو جملې	د جمع نومونو جملې
دا پسه دی.	دا پسونه دي.
دا کتاب دی.	دا کتابونه دي.
هغه ونه ده.	هغه ونې دي.

د مفردو جملو جمع وليکئ!

مثال: دا سړی دی.	دا سړي دي.
مفرد	جمع
دا ښځه ده.	دا .... دي.
دا اس دی.	دا.......... دي.
دا سنډا دی.	دا .... دي.
دا پسه دی.	دا .... دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.

۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځایونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کله چې کومه ستونزه پیدا شي د قوم __________ سره راغونډېږي.

ستونزې او ____________ د جرګو له لارې او اریږي.

له جرګې څخه ______________ ملاتړ کوي.

زموږ هېواد زیات __________ لري.

دواکسین ______________ باید پاکه وي.

غرونه، مشران، شخړې، افغانان ، ستن

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سیندونه، ویاله، افغانان، مشر، ګلان، غوا)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپېژندل؟
- زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعریف کولی شي؟
- د ورکړل شویو مفرد او جمع نومونو څخه یې جملې جوړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له یاده ولیکئ او بیا یې د جمع په نومونو واړوئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه د یرشم لوست

نیکي کول

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نیکي په مفهوم پوهېدل او په ورځینیو چارو کې یې عملي کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر نیکي یعنی څه؟
- نیکي کول څه ګټه لري؟

یو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نیکي او مرسته کوي.

د ژبې په وسیله نیکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده. څه یې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ویل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. دلاس په وسیله نیکي او مرسته کول، مثلاً: د یوه ړوند لاس نیول او سمې لارې ته یې برابر ول دي او یا څوک ړوند یا کمزوری له سړک څخه بلې خواته تېر کړي. که دیو چا بار دروند وي، ورسره یې یوسي.

که څوک وږی یا لوڅ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه ګټورې خبرې تل په پام کې نیسي او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وایي:

کـر د ګلـو کـړه چې سیمـه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کـره پـه پـښو کې به دې خار شي
کوهي مه کنه د بل سړي پـه لار کـې
چېرې ستا بـه د کوهي پـه غاړه لار شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
٢. د لاندې چوکاټ له مفردو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
ژبه	ژبې
لاس	
مرسته	
لارښوونه	
سرک	

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
یو انسان له خلکو سره په ژبه ، لاس ، او مال نیکي اومرسته ________.
دژبې په وسیله خلکوته لارښوونې ______________.
په لاس نیکي کول هغه دی، چې د یو ړوند لاس ______________.
که د یو چا بار دروند وي، ورسره یې ________________.

۴. د لاندې بیت مطلب په نثر ولیکئ!
کـر دګلـو کـړه چې سیمه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کره پـه پـښو کـې بـه دې خار شي

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د نیکي کولو په اړه خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- دلوستل شوی بیت مطلب په نثر اړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د نیکي کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ چې باید له چا سره مرسته وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست

متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځای يې کارول دي.

پوښتنې:

- تاسې متلونه اورېدلي دي؟
- څوک کولی شي متل ووايي؟
- د متل د کارولو ځای پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري.
او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- خپل عمل دلارې مل.
- څه چې کرې هغه به رېبې.
- ژرنده که د پلار ده هم په وارده.
- چې اوسې، په خوی به د هغو سې.
- له يو لاس نه ټک نه خېژي.
- په يوه ګل نه پسرلی کېږي.
- مارته په لستوڼي کې ځای مه ورکوه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وویشئ چې له یو بل سره د متلونو په اړه وغږیږي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن ولولئ او یوله بل سره د متل په هکله خبري وکړئ. بیا د هری ډلي یو تن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.

۲. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بیا متلونه په ګوته کړئ، وروسته یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

ستړګی په ښونه درنیږي.

د اخک پلار.

څمکه هغه سوځي چې اورپرې بلیږي.

د هوسۍ مور.

درواغ د ایمان زیان دی.

اوښ په بډه نه وهل کیږي .

که نن پر ما سبا پرتا .

دریاب په لوټه نه خړیږي.

زموږ افغانستان.

د پښتو څلورم کتاب.

ارزونه:

- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوی کولی شي چې متل له یاده ووایي؟
- په دې پوه شول چې متل باید سرې چېرې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له یاده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څلوېښتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال ختټک،	امیر کروړ،	ننګرهار،
مزارشریف،	ابوریحان البیرونی،	بامیان.

موخه: د متن لوستل، لیکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل،او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په پورتنې چوکاټ کې څه لیکل شوي دي ؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
- ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وایي؟

خاص نوم: هغه دی چې په یو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه مزار شریف، احمد شاه بابا ، کابل. بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.
کابل ډېرې تاریخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان ماڼۍ، د بابربڼ، د باغ بالا هوټل،د امیر عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواته د پروان ولایت، لوېدیځ ته یې د ورد ګو او میدان ولایت، جنوب خواته یې د لوګر ولایت او ختیځ ته یې د لغمان او ننګرهار ولایتونه پراته دي.
کابل ډېر ښوونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجوني او هلکان پکې زده کړه کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې منې یې له ډېر پخوا څخه شهرت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.

۲. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په ګوته کړي. بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

افغانستان ډول ډول څاروي لري. (افغانستان)

زموږ د ګران هېواد مرکز کابل نومیږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.

د بابر په باغ کې ښکلي او ښایسته ګلان کرل کیږي.

دکابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- په متن کې یې خاص نومونه په ګوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له یاده په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

وزرماتې مرغه

موخه: دمتن لوستل، لیکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:
- تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوی ولري؟
- فکر وکړئ چې له یو وزرماتې مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

یوه ورځ ښایسته ګل له خپلو څوټولګیوالو سره یو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی دیوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو یې پیل وکړ.

په دې شېبه کې یې الوتونکي مرغان لیدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په یوه خواکې یې ولیدل چې یو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتی نه شي. ښایسته ګل ورغی او مرغه یې ونیو، ویې کوت چې یو وزر یې مات دی. اېمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوې؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته یې وړم او کوښښ کوم چې وزر یې جوړ شي. اڅک وویل: زه به یوه پنجره درکړم.
ښایسته ګل چې کور ته ولاړ مرغه یې خپلې مورته وښود. موریې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کورته راوړ؟ ..... هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزریې جوړ شي. مور یې بیا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پیدا کړه؟ ښایسته ګل ځواب ورکړ: له اڅک څخه مې واخیستله.
ښایسته ګل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښایسته ګل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ځان سره یې وویل: او س باید دا مرغه خوشې کړم تر څو په آزاد ډول په هواکې والوزي.
هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه یې خوشې کړ او والوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:

- که موږ یو الوتونکی مرغه ووینو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
- ښایسته ګل د بوټو له پاسه څه شي ولید؟
- مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
- د وزر ماتي مرغه له نیولو څخه د ښایسته ګل موخه څه وه؟
- موږ باید له مرغانو سره څنګه سلوک وکړو؟

۳. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
درسونه	درس
ونې	
مرغان	
ښاخونه	

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

(مرغه ـ آزاد ـ پنجره ـ باغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيم ځلوېښتم لوست

د زغم ښيګڼې

موخه: د متـن لوستل، ليـکل او په زده کوونکو کې د زغم او حوصلې د ښيګڼو د پياوړتيا روزنه ده.

پوښتنې:
- ويلی شئ د زغم معنا څه ده؟
- ستاسو په کورنۍ کې څوک د ښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بـشريت سـتر لارښـوونکی حـضرت محمـد (صـلی الله عليـه وسـلم) پـه ژونـد کـې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړی و.

زمـوږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار اخيسته.

وايـي چې مبـارک بـه کلـه چـې دلمانځـه لـه اداکولـو لـه پـاره د جومـات پـه لور روان و د تللو په حال کې بـه يـوې يـهودۍ ښځې لـه بامـه پر مبارک څخلي راغـور ځـولې او د پيغمبـر (صـلی الله عليـه وسـلم) د ازار سـبب بـه شـوه، خـو حـضرت محـمـد (صلی الله عليه وسلم) به دا اذيت په ډېره سړه سينه زغمه او له صبر څخه به يې کار اخيسته دغه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خـو نـاڅـاپـه دوه ورځـې دا عمـل ونـه شـو. حـضـرت رسول اکـرم (صلی الله عليه وسلم) پـه دويمـه ورځ پـه جومات کې پوښتنه وکړه چې هره ورځ يهودۍ ښځې پر ده څخلي راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، يوتن مـبارک تـه ځـواب ورکـړ چـې هـغه ښـځه ناروغه ده. حـضرت رسول اکــرم (صلی الله عليه وسلم) دلمانځـه لـه اداکولو څخـه وروسـته بيا د يهودۍ ښـځې کورتـه ورغـی او لـه هغې څخـه يـې د روغتيا پوښـتنه وکـړه. دا خبـره يـهودۍ ښـځې تـه د حيرانتيا وړ وه. هغـې د رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) پـه صبر او حوصلې آفرين ووايه او په هماغه ورځ يې ايمان راوړ او مسلمانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووايي.

۲. پوښتنې:
- د زغم معنا څه ده؟
- د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
- د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچوکې ډک کړئ.

خاوند ، وران، زغم، ایمان، مسلمانه ، اخیسته

د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې __________ و.

زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې اوعدالت څخه کار __________.

وايي چې مبارک به کله چې دلمانځه د اداکولو له پاره جومات په لور __________ وو.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سره سینه __________ .

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا د یهودی ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د __________ پوښتنه وکړه.

په هماغه ورځ یې __________ راوړ او __________ شوه.

۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لارخود	لارښود	لارښوت
حوصلې	اوصلې	هوسلې
زغم	ځغم	ذغم

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

زغم، حوصله،جومات

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلوېښتم لوست

د ناروغۍ لیک

موخه: د ناروغۍ د لیک لیکل، لوستل او د ناروغۍ په وخت کې د ښوونځی ادارې ته یې استول دي.

پوښتنې:

- تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي ادارې ته لیک استولی دی؟
- د ښوونځي ادارې ته دناروغۍ د لیک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د رحمان بابا د ښوونځي مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن دیوې ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ____________________.

ملالۍ د خوشحال لور د څلورم الف د ټولګي زده کوونکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د نارو غۍ لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د ناروغۍ لیک ګټې وښیي. او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې دناروغۍ لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍلیک په لوړ آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.

٢. زده کوونکي دې د ناروغۍ لیک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

٣. پوښتنې:

- تاسې خدای مه کړه که ناروغه شئ د ښوونځي ادارې ته څه شی استوئ؟
- د ناروغۍ لیک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
- په ناروغۍ لیک کې د نېټې لیکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ناروغۍ لیک لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغۍ لیک په کوم وخت کې لیکل کیږي؟
- زده کوونکي د ناروغۍ لیک له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره یو د ناروغۍ لیک په خپل نوم ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

داړتیا لیک

موخه: د اړتیا لیک لیکل، لوستل او د اړتیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعه لیکلې ده؟
- د ښوونځي ادارې ته داړتیا لیک استول څه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د ښوونځي ښاغلی مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن د یوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ________________ .

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولګي زده کوونکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د اړیتا لیک د لیکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتیا لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.

۲. بیا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسره د اړتیا لیک په اړه خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې یو بل ته د اړتیا لیک املا ووایي.او خپلې غلطۍ دې یو د بل په مرسته اصلاح کړي.

۴. پوښتنې:

- تاسې ته که کوم کار پېښ شي د ښوونځي ادارې ته څه استوئ؟
- د اړتیا لیک استول د ښوونځي ادارې ته څه ګټه لري؟
- په اړتیا لیک کې نېټه لیکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ا ړتیا لیک لوستلی شي؟
- د اړتیا لیک د لیکلو په ارزښت پوه شول؟
- زده کوونکي کولی شي چې د اړتیا لیک د املا په توګه ولیکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتیا لیک ولیکي او په بله ورځ دې خپل ښوونکي ته ورښکاره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ څلوېښتم لوست

څه چې وايې هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، ليکل، انګېزه په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ور په ګوته کول دي.

پوښتنې:

- کله مو د سارا يا د غره دلمنې ترځنګه په لوړ آواز چيغه وهلې ده؟
- تاسې بيرته څه اورېدلې دي؟ او ولې؟
- ستاسو په فکر بېرته آوريدل شوي غږ ته څه وايي؟

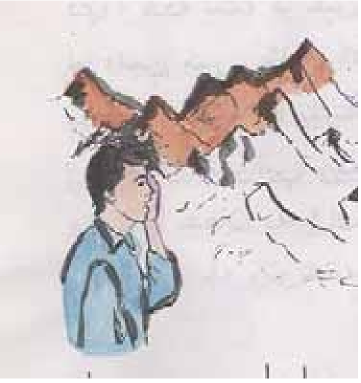

يوه ورځ اشرف د سيل له پاره د کلي د غره لمنې ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه يې له مخې څخه يو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به يې بېرته اورېده. هېڅکله يې داسې پېښه نه وه ليدلې. ډېر حيران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښنې کوي.اشرف غږ کړ: چې څوک يې؟ آواز يې واورېد چې څوک يې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز يې وويل: ته ډېر بې عقل يې! ځواب يې واورېد چې ته ډېر بې عقل يې. د اشرف غوسه زياته شوه. په سختو خبرو يې پيل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وايي، ټکي په ټکي يې بېرته اوري. د دې له پاره چې وپوهيږي په لټولو يې پيل وکړ چې غږ کوونکی پيدا کړي. هر څومره چې وګرځيد هغه يې ونه مونده. په ډک زړه کورته راغی،پلار ته يې وويل: پلار جانه، نن په غره کې يوه هلک زما د آواز پېښې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پيدا مې نه کړ.

پلار يې چې د خپل زوی ټولې خبرې واوريدې داسې يې ورته وويل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرګون دی. چې بيرته تاته راګرځېدلي دي. په غرونو او داسې نورو ځايونو کې نور آوازونه نه وي. غږونه مخامخ ځي، بيا بېرته راګرځي او اورېدل کيږي. بيا يې د ا شعر ورته وواېه:

دا جهان په شان دغره دی زموږ فعل دی آواز
چې وايو هغه آورو، هغه دم په هغه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آواز دغه غبرګون چې د ځګو غرونو ترمنځ د تنګو درو په اړخونو کې رامنځته کیږي د پښتنو په ځینو سیمو کې د انګې په نامه هم یادیږي دغه غبرګون په دغه شان ځایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکی دې د متن د څو جملو املا شاګردانو ته ووايي.
- ښوونکی دې د فعل کلمې د متن څخه پیدا او د تختې پر مخ ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د هرګروپ څخه دې یو تن په وار سره د متن پراصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته ___________.

یو غره ته _________.

هلته په لوړو اخته ________.

ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پیښې _______.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

انګې ـ د غږ غبرګون ، کړنګار

پیښه ـ واقعه

غوسه ـ قار

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه څلوېښتم لوست
افغانستان

موخه: د متن لوستل، ليکل او زده کوونکي په دې وپوهيږي چې زموږ د هېواد څلورو خواوته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې زموږ ګران هېوادافغانستان په کومه وچه (قاره) کې پروت دی؟
- څوک ويلی شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هېوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هېواد کې کوم مليتونه اوسيږي؟ نومونه يې واخلئ؟

افغانستان زموږ هېواد دی او د آسيا په لويه وچه کې پروت دی. خلک ورته د آسيا زړه هم وايي. زموږ د هېواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختيځ ته يې پاکستان او لويديځ ته يې د ايران هېواد موقعيت لري. زموږ په هېواد کې ډېر قومونه او مليتونه ژوند کوي لکه پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن

بلوچ،نورستانيان، پشه يان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کيږي.زموږ د بدن وينه د هېواد له اوبو، هوا، غلو، دانواو مېوو څخه جوړه شوې ده.دا هېواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. ځکه موږ ته يې داسې روزنه راکړې لکه څنګه چې خپلې مور روزلي يو.

ټول افغانان کولی شي د خپل هېواد په پراخه او ښايسته لمن کې په ډېره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ بايد د ژوند ترپايه پورې د خپل ګران هېواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو، ترڅو زموږ هېواد همېشه ودان او سمسور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تختهٔ ولیکي. له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا ولیکي!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بیا دې دهرې ډلې څخه یو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډیو هېوادو نومونه په لوړ آواز ووایي.

۲. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

افغانستان، ملیتونه، مور، هېواد، ودان.

۳. دلاندې جملودتشو ځایونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پیدا او په خپلوکتابچو کې یې ولیکئ!

افغانستان زموږ هېواد دی. ________ د آسیا په لویه وچه کې پروت دي.

په دغه هېواد کې ډېر قومونه او ____ ژوند کوي.

زموږ د بدن وینه د ____ له _____، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:

- زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- د افغانستان په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- د افغانستان ګاونډي هېوادونه یې وپېژندل او هغه یې په خپلوکتابچو کې ولیکل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې و لیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلوېښتم لوست

عام نوم

قلم،	کتاب،	مور،	هېواد ،	میوې،	ونې،	تیرې،	ګلان

موخه: دمتن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وايي؟

عام نوم: هغې کلمې ته وايي چې په خپلوډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې ماده ده چې زموږ د ګران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي.

زموږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې دډبرو له سکرو نه ګټه اخلي. ځکه چې دلرګیو تر سکرو د ډبرو دسکروتودوخه ډېره زیاته ده.

او په فابریکو کې یې د سونګ د توکو په څېر کاروي. سکاره په دوه ډوله دي یو ډول یې د ډبرو سکاره دي او بل ډول یې دلرګیو سکاره دي د لرګیو سکاره د لرګیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډبرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کانې ډول موجود دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډبرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته ولیکي.

۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، څمکه، ونې، ځنګلونه، تیږې، هېواد ، ژمی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پراصلي مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلویښتم لوست
کليوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، ليکل ، او دکليوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- دکليوال په معنا پوهيږئ ؟
- چاته مو کليوال ويلى شو؟
- له کليوالو سره څنگه سلوک په کار دی؟

يوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه دکليوال په معناپوهيږئ ؟

بريالي تر ټولو دمخه لاس پورته کړ، ويې ويل: هو، په هغه کلي کې چې موږ ژوند کو و، شاوخوا گاونډيان موکليوال بلل کيږي. ښوونکي وويل: هو، بچيانو موږ ټول په کليوکې او سيږو.شاوخوا گاونډيان مو، خپل دي اوکه پردي، پر موږ دگاونډيتوب يوشان حقونه لري.

څنگه چې خپلې کورنۍ ته دخدمت کولو مسؤليت لرو دغه راز خپلوکليوالو ته هم مسؤل يو چې ور سره مينه ولرو، دهغوى ستونزو ته ځان ورسوو او هغوى سره مرسته وکړو . موږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک و گڼو، اوله هغوى سره په خوشحالۍ ، وروري او نېکمرغۍ ژوند وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دکليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي .

دزده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.
٢. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
٣. شاوخوا ګاونډيان مو کليوال ___________.

ښوونکي وويل: هو ، بچيانو موږ ټول په کليو کې __________.

موږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک _________.

له هغوی سره په خوشحالۍ، وروری او نيکمرغۍ ژوند _________.

۴. د لاندې چوکاټ په څير په خپلو کتابچو کې چوکاټ جوړ کړئ او د جمعې کلمې په مفردو کلمو واړوئ!

جمع	مفرد
ګاونډيان	ګاونډی
کلي	
حقونه	
بچيان	

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دکليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلموسره ډکې کړلې؟
- د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دکليوالی ژوندپه اړه څوجملې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځوسم لوست

بشري ټولنه

موخه: د متن لوستل، لیکل په ټولنه کې دګډې مرستی په ارزښت اوګټو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چي ټولنه څه ته وايي؟
- موږ ولې ډاکټر، ښوونکي، خټګر، ترکاڼ، او داسې نورو ته اړتیا لرو؟

دیوې ټولنې وګړي په یواځې ځان د ژوند ټولې اړتیاوې نه شي پوره کولی، ځکه نو یو دبل مرستې او همکارۍ ته ډېره اړتیالري. ټول هغه وګړي چې په یوه ځای کې سره ژوند کوي، یوه ټولنه جوړ وي، چې د وګړنیزې ټولنې په نوم یاد یږي. په وګړنیزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زیار کاږي لکه ښوونکي ، ډاکتران ،انجنیران ، سوداګران ، بزګران، خټګران، ترکاڼ، ګنډونکي او داسې نور په ګډه یو بل ته کار کوي او یو دبل اړتیاوې ور پوره کوي. دمثال په توګه که چېرې خټګر نه وي ترکاڼ کار نه شي کولی. دا دواړه بیا ډاکتر ته اړ دي. همداراز دوی بیا ګنډ ونکي ته اړ دي. په دې توګه یودبل اړتیا لېرې کوي. هر څومره چې دیوې ټولنې و ګړي یو موټی، یوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنه پرمختګ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورته اسانتیا وې برابر یږي داسې ټولنه بیا په خپله هم په خوشحالۍ او نیکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته یې هم ګټه رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې و کړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردې کلمې دې پر تخته ولیکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې ولیکي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دې دکتاب له مخې متن ولولي.
۲. په خپلو کتابچو کې دې ولیکي چې دا لاندې هر وګړی څه دنده لري؟
خټګر- ډاکټر- بزګر- ښوونکی -ګنډونکی -پولیس - پښ - ترکاڼ
۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ !
وګړنیزه ټولنه څه ته وایي ؟
هغې ټولنې ته وایي چې خلک یې یو له بل سره راشه درشه ولري.
هغې ټولنې ته وایي چې انسان په یواځې توګه ژوند وکړي.
هغې ټولنې ته وایي چې ټول وګړي په یوه ځای کې ګډ ژوند وکړي.
۴. لغتونه او معنا ګانې
زیــار ، کوښښ
وګړي ، خلک
هوسا ، آرام

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو وګړنیزه ټولنه و پیژنده؟
- زده کوونکود ګډې مرستې دکاراو زیار سره مینه پیداکړه او په ازرښت یې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې ولیکي او په لنډ وجملوکې دې وکاروي.
ټولنه - وګړي - همکاري - زیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو پنځوسم لوست

ضمير

هغه، دوی، زه، موږ، هغوی، دی، هغې

موخه: د متن لوستل، ليکل، دضمير په معنا اومفهوم پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟
- ويلی شئ چې ضمير څه ډول کلمې ته وايي؟

ضمير: هغې کلمې ته وايي چې د نوم په ځای کارول کيږي لکه هغه ، زه، ما ، تا ، ځوک، چا .

تېوکه

دسپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته يې وويـل، چې ولې دې ګل غوټۍ وو هله. هغه ستا کو چنۍ خورده ته بايد له ځانه کو چني ماشومان و نه وهې . هغې چې ژړل، په ژړه غوني او ازيې ورته وويل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکۍ يم نوته ولې ما وهې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکی دې دضمیر په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکی دې د ټوکی څخه د ضمیرکلمې پر تخته ولیکي لکه هغه.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د لاندې درکړل شویو ضمیر و نو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ !
هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، څوک، هغې ، چا .
۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضمیرونو باندې بشپړې کړئ!

________ څوکۍ زماده.
________ کتاب لولم.
________ پرون چېرې تللی وې؟
________ خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه.
________ چې زموږ په شا وخواکې اوسیږي ، ګاونډي بلل کیږي.
________ دجرګې له پر بکړو څخه سرغړ ونه نه کوي.
________ ته په سپکه ستر ګه مه ګورئ!

ارزونه:

- زده کوونکو ضمیر وپېژانده ؟ اوپه دې پوه شول چې ضمیر دنوم په ځای کارول کیږي.
- دضمیر په اړه جملې جوړولی شي؟
- پورتني ضمیرونه یې په جملوکی و کارولی شول ؟
- ضمیرونه یې په نیمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضمیرونه په جملو کې وکاروئ!
(زه ، څوک، هیڅوک ، تا ، چا ، هغه، هغی، هغوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

صفت

ښه - ښکلی	ښایسته - پاک
خورا - ډېر	خواږه - هوښیار
سپین- شتمن	

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې يې پېژندل او په جملوکی يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنی چوکاټ کی څه ليکل شوي دي؟
- ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او څرنګوالی يې له زمانی په پام کی نيولو سره بيان کړي، او څو ډوله دي. عادی صفت ، عالی صفت، اضافی صفت ،نسبتي صفت، اشاري صفت، عددي صفت.

هيله مې ده چې ښه ښوونکی شمه
لوړ وفکر ونو هڅوونکی شمه
هيله مې ده چې ماشو مان و روزم
دخپل هېواد ښکلي زلميان و روزم
داسی زلمی چې وي په پوهې سمبال
دپوهې بڼ ته بلبلا ن و روزم
پتمني نجونې مې د زړه هيلې دي
دملالی په څېر انسان ورروزم
نژنده غواړم ښه ښوونکی شمه
لوړوفکر ونو هڅوونکی شمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت په اړه دې د زده کوونکو دسویې په پام کی نیولو سره لنډ معلومات له مثالو نو سره وړاندې کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دې د (صفت) کلمې په تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکی دې په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.

۲. د هر ګروپ زده کوونکي دې په وار سره د صفت کلمه تعریف کړي او بیا دې لاندې صفتونه په لنډ وجملوکې وکاروي.

(ښه، ښکلی ، ښایسته، پاک، خورا ،ډېر، هوښیار، سپین ، پوه).

لکه ښه زده کوونکی د خپل ښوونکي لارښوونې ته غوږ نیسي.

۳. له چوکاټ څخه مناسبی کلمې و ټاکئ اوبیا یې په کتابچو کې دجملو په تشوځایونو کې وکاروئ.

زموږ هېواد _____ ختیځې لري.

زه خپل بدن ____ ساتم.

_____ زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تېروي .

په بڼ کې _____ ګلان ډېروي.

هرڅوک چې ډېر درس ووایي _____ ترلاسه کوي.

زموږ ګران هېواد ________ سیندونه لري.

زما.......... رنګ خوښېږي.

زما ورور ډېر_______ هلک دی.

ښه، ښکلی ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواږه
هوښیار ، شین ،

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- په لوستل شوي شعرکې دصفت کلمې په ګوته کولی شي؟
- دصفت کلمې په جملوکې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

ښه ، پاکی ، ښایسته ، ډېر، خواږه ، هوښیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري پنځوسم لوست

مبتدا اوخبر

موخه: د متن لوستل ، ليکل، دمبتدا او خبر په هکله معلومات او په جملو کې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

پوښتنې:

- مبتدا څه ته وايي؟
- خبر د جملې څه ډول برخه ده؟

مبتدا: مبتدا دجملی هغه برخه ده چې دحکم نسبت ورته شوی وي .
خبر: دجملی هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوی وي. يا په بله وينا د خبرمفهوم دمبتدا صفت ګرځي.

لاندې مثالو نه وګورئ!

داکتاب د څلورم ټولګي دی.

تجزيه: (داکتاب) مبتدا دی، ځکه د خبرنسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولګی) خبر دی، ځکه مبتدا ته يې نسبت شوی دی.

توريالی ولاړ دی.

(توريالی) مبتدا دی ځکه چې (ولاړ والی) چی د خبرمفهوم دی نسبت ورته شوی او (ولاړدی) خبردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تـختې پرمخ وليکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې د مبتدا اوخبر تعريفونه په ياد زده کړي او بيا دې د ټولګي په مخ کې نورو زده کوونکو ته ووايي.

۳. لاندې متلونه ولولئ او بيا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړئ!

انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)

په يوه ګل نه پسرلی کيږي.

د د رواغو مزل لنډ دی.

خپل عمل دلارې مل.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پيدا کړي؟
- په ورکړل شويو متلونو کې يې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکي او بيا دې مبتدا اوخبر په کې په نښه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

بې زحمته راحت نشته

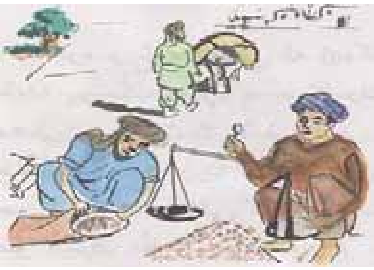

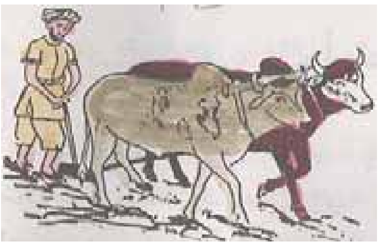

موخه: د متن لوستل، لیکل، د زیار اود زحمت په ارزښت او ګټو پوهېدل اوپه متن کې دصفت کلمې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به یې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا وزیار سره تېروی کومې ګټې ترلاسه کوي؟

زمونږ په کلي کې یو ځوان و. کاریې نه کاوه او ورځ به یې په لټۍ تېروله. هر وخت به یې له کلیوالو څخه غلې، داني او پیسې په پور غوښتلې. په دې توګه به یې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله. یوه ورځ هغه دپوردا خېستلو په خاطر هرې خواته ډېر وګرځېد. خوهېچا پور ورنه کړ. له ځان سره یې وویل چې دمحمود پلار خویو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې یې ورته وویلې. هغه چې دده له بې کارۍ نه خبرو، ورته یې وویل: یوه خبره درته کوم، که ویې منې، ځوان هلک ورته وویل: منم یې، څه را ته وایې؟
سړي ورته وویل: زما پنځه جریبه للمي ځمکه ده، هغه وکره. چې حاصل یې وکړ، زیاته برخه به یې تاته درکړم. ځوان دمحمود دپلار په خبره ډېر خوښ شو. سم دلاسه یې ورته کولبه و غوښته اود ځمکې په اړولویې پیل وکړ. وروسته یې په ځمکه کې دغنمو تخم وکرلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پا خه شول هغه یې وریبل او دمیده کېدو او پاکولو وروسته یې بیاد خپلې برخې د اخیستلو غوښتنه وکړه. دمحمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بیایې داسې ورته وویل: دا ځمکه هر وخت کره! ځوان چې دخپل کار او زیار پایله ولېده نو وپوهېده چې ربښتیا هم بې زحمته را حت نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي ، بيا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پايلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي، بيا دې دهرګروپ يوتن دټولګي مخې ته راشي او دمتن په مطلب دې خبرې وکړي.

۲.زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې دصفت کلمې په ګوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې وليکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!

زموږ په کلي کې يو ځوان ___________.

هروخت به يې له کليوالو څخه غلې، دانې اوپيسې په پور ______________.

يوه ورځ _______ دپور داخيستلو په خاطر هرې خوا ته ډېر _______.

دمحمود پلار خو يو ________ سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه __________.

يوه خبره درته کوم ، که ويې ____________.

ځوان هلک ورته وويل: منم يې څه را ته __________؟

زماپنځه جريبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته _______.

ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر______ شو.

ځوان چې دخپل کار او _____ پايله وليده ، نو وپوهېدو چې ربنتيا هم بې زحمته راحت ______.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې دصفت کلمې په ګوته کړای شوې؟
- ورکړل شوې نيمګړې جملې يې په مناسبو کلمو ډکې کړی شوی؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دغه کلمې په جملو کې وکاروي: (کاراو زيار ، بې کاري ، راحت ، پور)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړی- دوېم – څلورم – اندازه – برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اوويې ليکي، عدد وپېژني او په جملوکې يې وکارولی شي.

پوښتني:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغې کلمې ته وايي چې ديوه شي اندازه او درجه وښيي.

پرون د بريالي پلار د مــوادو د اخيستو لــه پاره بازارتــه تللــی و . هغه پنځوس ۵۰ کيلواوړه دېرش ۳۰ کيلووريجې ، لس ۱۰ کيلو غوړي او اوه ۷، کيلو بوره واخيسته. سربيره پردې يې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه دبريالي له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه يې د ملالۍ له پاره هم واخيستل. کله چې هغه کورته راغی لوريې وويل: پلار جانه! د کور سودا خو دې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتا بچې هم نه لرم . پلاريې په خنداشو او ويې ويل: لو رجانې د اندېښنې خبره نه ده ما خو کتابچې او ځوداني قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستااو دو ه قلمونه او څلور کتابچې به ستا د ورور شي. خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخيستل او له هغه څخه يې ډېره مننه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لار ښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې دعدد په اړه معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې دعدد مثالو نه په تخته ولیکي لکه:

لس کتابچې ، دوه قلمونه، پنځه ګېلاسونه، اوه کیلو بوره ، دېرش کیلو وریجې .
اوبیا دې په زده کوونکو عدد په نښه کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. دعدد دمعنا او مفهوم په اړه یو دبل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د عدد کلمې تعریف له یاده ووایي او مثال دې پر تخته ولیکي.

۲. لاندې جملې دې ولولي او بیا دې په کې عدد په ګوته کړي.

زه په څلورم ټولګي کې درس وایم.

هغوی پرون شپږ (۲) دانې قلمونه واخیستل.

محمود دوه ورځې مخکې چېرته ولاړ؟

دغه اته (۸) دانې کتابونه د هغه دي ؟

۳. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.

(۸-۲-۷-۵-۹-)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دعدد په معنااو مفهوم پوه شول ؟
- دعدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکی کارولی شي ؟
- په متن کې عدد ونه په ګوته کولای شي.؟

کورنۍ دنده:

لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړئ!

د یو لاس .... ګوتې وي.

د انسان .... سترګې وي.

د حیوان .... پښې وي.

د ماښام لمونځ .... رکعته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پـوهنـه ده رڼـــــــا وطـــن تـــه مـــوښکـــــلا
کتـــاب او قلـــــم زمـــــوږه رهنـمـــا
پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما
وطـــن زمـــا يې ځـــان له تـــانه شـــم قربـــان
تـــه وينــه دافغـــــان تـــه لــورې پــه ټول جهان
پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما
آبـــاد اوســـي آبـــاد وطنـــه تـــه شـــي ښـــاد
مـــونـــږه سربښنـــدوپه تـــا اوســـــــاتو دې آزاد
پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما
تـــه کور يې هـــم مــې ګور تـــه پلاريـــې هـــم مې مور
تـــــه زره دآســـــيا او زمـــا دسترګـــو تـــور
پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما
تـــه ننـــګ يې دآريـــا او تـــاج يې ديـــا
ځاريـــږمـــــه لـــه تـــا افغـــــانستـــــان زمـــا
پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما

محمد مُعین مرستیال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library